

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ
И ДЕМОГРАФИЈУ

Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship
Programme of the European Union (2014-2020)

ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И УСКЛАЂИВАЊЕ РАДА И РОДИТЕЉСТВА

Јединице локалне самоуправе и усклађивање рада и родитељства

Београд, децембар 2021. године

Садржај овог документа искључиво представља ставове Министарство за бригу о породици и демографију и Фондације Ана и Владе Дивац за које су они искључиво одговорни. Европска комисија не прихвата никакву одговорност за начин на који се употребљавају информације које садржи. Пројекат „Једнаки” финансиран је из програма Европске уније „Права, једнакост и држављанство (2014-2020)”.

Јединице локалне самоуправе и усклађивање рада и родитељства

Аутори: Гордана Јордановски и Гордана Бјелобрк

Издавач:

Министарство за бригу о породици и демографију

Штампа: Академија д.о.о

Тираж:

200

Београд, 2021. године

Copyright © Министарство за бригу о породици и демографију

Увод	5
Циљ истраживања	6
Организација истраживања	8
Анализа података о запосленима	11
Анализа података о ЈЛС	45
Закључна разматрања	55
Прилог 1. Упитник за послодавца (ЈЛС)	57
Прилог 2. Упитник за запослена лица	61
Коментари родитеља	68

Увиђајући тешкоће са којима се сусрећу запослени родитељи покушавајући да испуне очекивања чланова породице с једне стране и послодаваца с друге стране, Влада Републике Србије је започела реформске процесе са циљем дефинисања мера које се односе на усклађивање рада и родитељства. Политике усклађивања породичних и професионалних обавеза постају све значајније поље државне интервенције, али и локалног нивоа са циљем јачања партнерског односа између запослених и послодаваца.

У овој публикацији приказани су резултати истраживања о усклађивању рада и родитељства у јединицама локалне самоуправе, које је спроведено у оквиру пројекта „Једнаки – ка успостављању родне равноправности усклађивањем радног и породичног живота запослених” који реализује Министарство за бригу о породици и демографију у партнерству са Фондацијом Ана и Владе Дивац. Пројекат се реализује уз финансијску подршку Европске комисије из програма Европске уније „Права, једнакост и држављанство (2014-2020).”

Истраживање је организовано с циљем да се прикупе информације о проблемима с којима се свакодневно суочавају јединице локалне самоуправе (ЈЛС)¹ и запослени² родитељи који покушавају да ускладе своје радне и породичне обавезе, као и информације о ставовима локалне самоуправе и њиховој спремности и друштвеној одговорности према најбитнијим члановима друштвене заједнице кроз подршку запосленим родитељима с малом децом.

Резултати овог истраживања обезбедиће поуздану основу за доношење нових одлука, мера и активности у области популационе политике и препознавање изазова за друштвену заједницу на националном, али и на локалном нивоу и за сваког појединца који се односи на усклађивање рада и родитељства.

¹ Локална самоуправа је право грађана да непосредно и преко слободно изабраних представника управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво, као и право и обавеза органа локалне самоуправе да, у складу са законом, планирају, уређују и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво. 'ЗАКОН О ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ ("Сл. гласник РС", бр. 129/2007, 83/2014 - др. закон, 101/2016 - др. закон и 47/2018)''.

² Службеник је запослено лице које професионално обавља стручне послове из надлежности аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе или са њима повезаних општих правних послова, информатичких, материјално-финансијских, рачуноводствених и административних послова. Службеник је запослено лице на извршилачком радном месту као и на радном месту службеника на положају. Намештеник је лице које заснива радни однос ради обављања пратећих, помоћно-техничких послова у аутономној покрајини и јединици локалне самоуправе. ЗАКОН О ЗАПОСЛЕНИМА У АУТОНОМНИМ ПОКРАЈИНАМА И ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ("Сл. гласник РС", бр. 21/2016, 113/2017, 95/2018 и 113/2017 - др. закон)

Истраживање је спроведено с циљем да се у изабраним јединицама локалне самоуправе прикупе информације које су неопходне за сагледавање и разумевање проблема с којима се свакодневно суочавају како запослени родитељи који покушавају да ускладе своје радне и породичне обавезе тако и сама локална самоуправа.

Ставови послодаваца (ЈЛС) и запослених од посебног су значаја за сагледавање ефеката постојећих законских решења и за креирање нових политика и мера у области рада и популационе политике којима ће се унапредити систем подршке породицама уз активно укључивање доносиоца одлука на локалном нивоу.

Резултати истраживања послужиће за преиспитивање оправданости и ефикасности постојећих мера популационе политике које су дефинисане у оквиру „Посебног циља 2. Усклађивање рада и родитељства“, као и „Посебног циља 8. Активирање локалне самоуправе“ у Стратегији подстицања рађања из 2018. године и других мера које је Влада Републике Србије донела у претходном периоду. Такође, резултати истраживања обезбедиће поуздану основу за дефинисање нових мера и активности од значаја за област усклађивања рада и родитељства, а своју примену треба да обезбеде и успоставе на локалном нивоу.

У условима тешке демографске кризе потребно је интензивно и континуирано развијати популациону политику уз креирање механизма, мера и активности за њено спровођење, водећи при томе рачуна о потреби да се ускладе интереси државе и локалне заједнице са једне стране и интереси породице и појединца са друге стране.

Један од под циљева истраживања односи се на здравље становништва, с обзиром на чињеницу да је нашој друштвеној заједници потребно посветити пуно пажње уз подизање нивоа здравствене писмености сваког појединца, али и уз промоцију здравих стилова живота и заштиту здравља уопште, с акцентом на репродуктивно здравље.

На нивоу Европске уније, стратешки документи из области родне равноправности и радних услова баве се специфичним питањима која се односе на равнотежу посла и живота. Та равнотежа између посла и живота остаје главни проблем многих родитеља, нарочито због све чешће појаве продуженог радног времена и промена распореда рада. Потешкоће у успостављању равнотеже између радних и породичних обавеза важан су фактор који може негативно да утиче на одржавање здравља појединца.

Према подацима Здравствено-статистичког годишњака Републике Србије, 2019. године Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” наведено је да хроничне незаразне болести као што су: болести срца и крвних судова, малигни тумори, шећерна болест, опструктивна болест плућа, повреде и тровања, поремећаји менталног здравља и друге болести, већ деценијама доминирају у нашој националној патологији.

Свакодневно придржавање здравих стилова живота, препознавање фактора ризика за обољевање, разумевање механизма за спречавање настанка болести, спровођење исправног начина превенције хроничних не заразних болести и заразних болести, као и унапређење здравља представљају само неке од вештина здравствене писмености.

Упркос економском и друштвеном напретку, низак ниво здравствене писмености и даље представља значајан проблем у многим земљама. У земљама чланицама Европске уније резултати испитивања здравствене писмености показују да свака друга особа у Европи има неадекватну здравствену писменост. С обзиром на чињеницу да у Републици Србији, према нашем сазнању, до сада није спроведено испитивање здравствене писмености код радно активног становништва и да здравствена писменост представља једну од кључних детерминанти здравља како појединца тако и породице, у оквиру пројекта „Једнаки” извршена је процена исте.

Фазе рада

- Дефинисање садржаја упитника за јединицу локална самоуправе (ЈЛС) и запослене родитеље са децом предшколског и млађег школског узраста
- Избор узорка
- Израда апликација за унос података
- Достављање информација о истраживању и упитника ЈЛС
- Попуњавање упитника од стране ЈЛС и запослених родитеља

Дефинисање садржаја упитника

С обзиром на сложеност проблематике око усклађивања рада и родитељства, било је сврсисходно да у истраживању учествују и ЈЛС и запослени родитељи. У циљу прикупљања свих неопходних информација, а имајући у виду различите потребе, могућности и ставове послодаваца (ЈЛС) и запослених, припремљена су два упитника:

1. Упитник за Јединицу локалне самоуправе (ЈЛС)
2. Упитник за запослене родитеље са децом предшколског и млађег школског узраста (до петог разреда основне школе)

Упитник за Јединицу локалне самоуправе (ЈЛС) (Прилог 1) поред питања општег типа (укупан број запослених, број руководица, полна структура запослених³), садржи следећа питања: да ли послодавци (ЈЛС) обезбеђују неку врсту финансијске помоћи запосленим родитељима, да ли су спремни да обезбеде финансијску помоћ уколико би заузврат добили одређене повластице од државе, да ли омогућавају, односно да ли су спремни да омогуће неки вид флексибилног радног времена за запослене који имају проблеме због честих одсуствовања с посла јер су родитељи мале деце, да ли су спремни да финансирају оснивање и рад предшколске установе и др. Део упитника односи се на друштвену одговорност ЈЛС, на постојање организационе јединице која се бави људским ресурсима, њиховим потребама, захтевима запослених и стратешким правцима деловања ЈЛС који се односе на усклађивање рада и родитељства. Део питања се односи на спремност ЈЛС при запошљавању незапослених мајки у општини, на промоцију здравља и значај међугенерациске солидарности.

³ www.regionalnirazvoj.gov.rs/Lat/ShowNARRFolder.aspx?mi=171

Упитник за запослене родитеље са децом предшколског и млађег школског узраста (до петог разреда основне школе) (Прилог 2) садржи укупно 37 питања и подељен је у четири дела. Питања из првог дела односила су се на: (пол, старост, године радног стажа, руководеће радно место, школска спрема, брачни/партнерски статус, број деце (остварени и жељени број деце), године рођења деце, ставови запослених о флексибилном радном времену). Питања из другог дела су се односила на: смештај деце у предшколским установама (локација предшколске установе – постојећа и жељена), разлоге због којих дете не иде у предшколску установу, начин на који је организовано чување деце која не иду у предшколску установу, проблеме у вези са смештајем деце у предшколску установу и др. Трећи део упитника се односи на родитеље који имају дете/децу која иду у први, други, трећи и/или четврти разред основне школе, док се последњи део упитника односи на субјективни став запослених родитеља о свом здрављу.

Сви испитаници (ЈЛС и запослени) имали су могућност да поред одговора на питања из упитника унесу и своје коментаре, ставове и предлоге.

Избор узорка

У истраживању је примењен прост случајни узорак. Оквир за избор узорка биле су изабране јединице локалне самоуправе. Приликом одабира водило се рачуна да буду заступљене ЈЛС различитог степена развијености⁴ из четири региона Републике Србије (Регион Војводине, Београдски регион, Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије). Током спровођења истраживања анкетирано је 37 општина.

Достављање информација о истраживању и упитника ЈЛС

Изабраним ЈЛС достављено је писмо, односно обавештење о истраживању и о начину његовог спровођења, које је садржало и напомену да је учешће у истраживању добровољно и да ће се прикупљени подаци користити искључиво за побољшање постојећих и креирање нових мера популационе политике, тј. да се појединачни подаци и ставови ЈЛС и запослених неће јавно износити и објављивати.

⁴ www.regionalnirazvoj.gov.rs/Lat/ShowNARRFolder.aspx?mi=171

Попуњавање упитника од стране ЈЛС и запослених родитеља

Упитник за послодавца (ЈЛС) могао се попунити у електронској форми преко веб-адресе.

Попуњавање Упитника за запослене родитеље са децом предшколског и млађег школског узраста (до петог разреда основне школе) организовале су ЈЛС које су својим радницима путем имејла проследили податке који су им неопходни за попуњавање електронског упитника.

Попуњавање упитника организовано је током септембра и октобра 2020. године.

Старост и пол

Од укупног броја запослених у ЈЛС који су учествовали у анкети 25,4% су мушкарци, а 74,6% жене, што је доминантна структура према полу у корист жена у скоро свим локалним самоуправама.

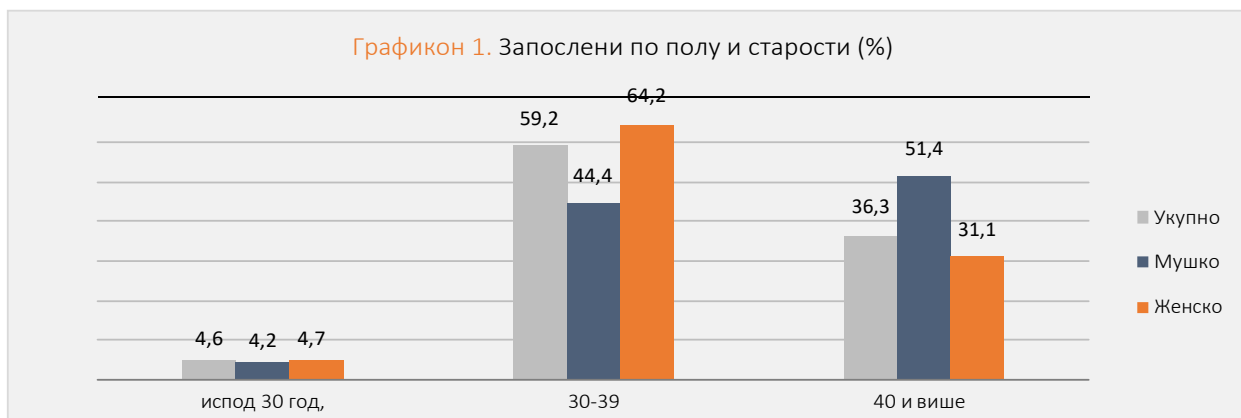
Њихова просечна старост износи око 38 година, при чему су мушкарци у просеку за око две године старији од жена.

Највећи број анкетираних (око 59%) су лица старости између 30 и 39 година. Удео запослених који имају 40 и више година износи око 36%, док је млађих од 30 година 4,6%.

Табела 1. Запослени по полу и старости (у %)

	Свега	Старост			Просечна старост
		испод 30 год.	30-39	40 и више	
Укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	37,6
Мушко	25,4	23,1	19,0	35,9	39,1
Женско	74,6	76,9	81,0	64,1	37,1
у %					
Укупно	100,0	4,6	59,2	36,3	
Мушко	100,0	4,2	44,4	51,4	
Женско	100,0	4,7	64,2	31,1	

Графикон 1. Запослени по полу и старости (%)

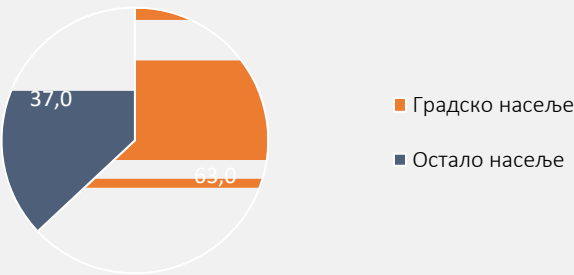
Тип насеља

Највећи број анкетираних лица (63%) живи у градским насељима, док 37% има место сталног становања у осталим насељима. Посматрано према полу, већи је удео мушкараца који живе у градским насељима у односу на женску популацију.

Табела 2. Запослени према полу и типу насеља сталног становања, (%)

Пол	Тип насеља сталног становања		
	укупно	градско насеље	остало насеље
Укупно	100,0	63,0	37,0
Мушки	100,0	68,1	31,9
Женски	100,0	61,3	38,7

Графикон 2. Запослени према типу насеља сталног становања (%)

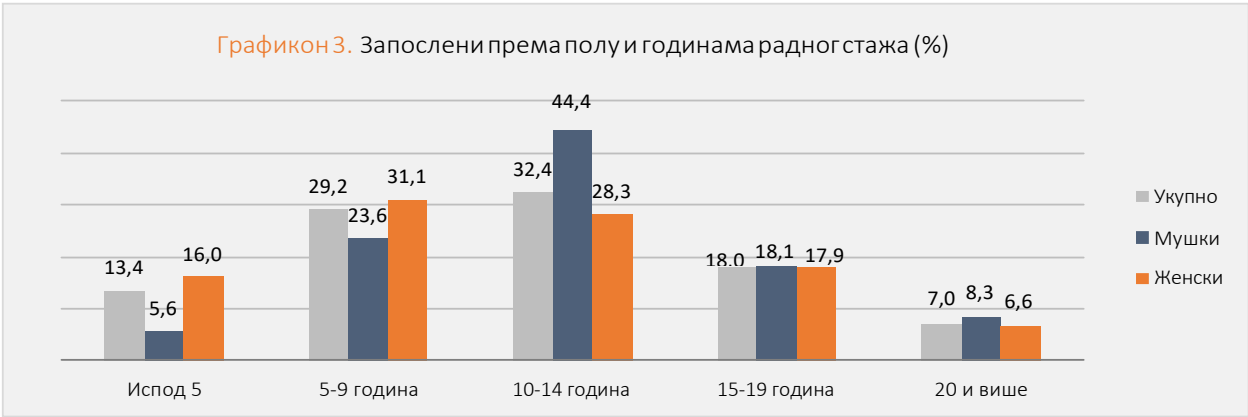

Радни стаж

Просечна дужина радног стажа испитаника износи око 11 година. Највећи број запослених има између 10 и 14 година радног стажа (32,4%), следе запослени са стажом од 5 до 9 година (29%), а затим запослени са 15-19 година стажа, док је удео лица са мање од 5 година стажа 13%, а запослених који раде 20 или више година 7%. Посматрано према полу, највећи удео запослених жена је са 5-9 година радног стажа, док су запослени мушкарци највише заступљени са радним искуством 10-14 година у ЈЛС. Удео жена са мање од 5 година радног стажа је знатно већи него код мушкараца.

Табела 3. Запослени према полу и годинама радног стажа, (%)

Пол	Године радног стажа					
	укупно	испод 5	5-9	10-14	15-19	20 и више
Укупно	100,0	13,4	29,2	32,4	18,0	7,0
Мушки	100,0	5,6	23,6	44,4	18,1	8,3
Женски	100,0	16,0	31,1	28,3	17,9	6,6

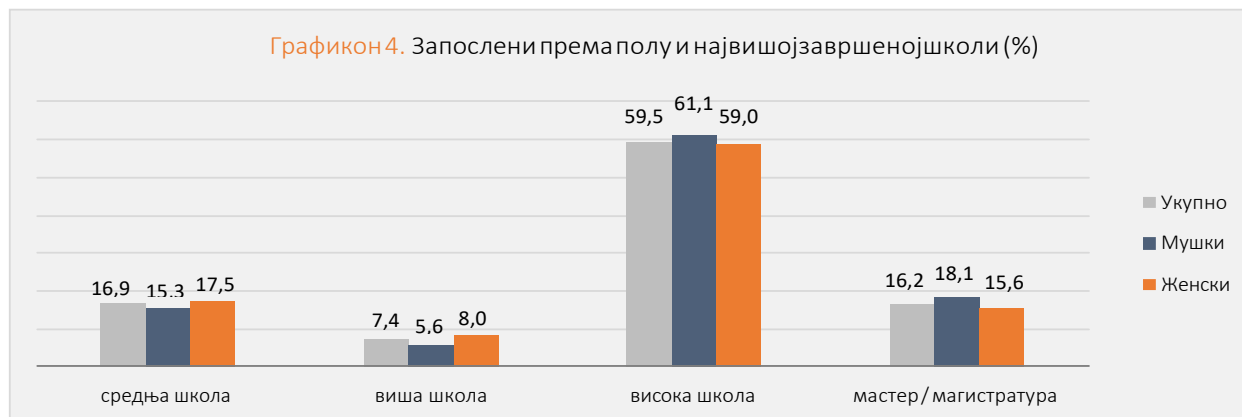
Највиша завршена школа

Највећи број анкетираних лица има завршену високу школу (60%), затим следе лица са завршеном средњом школом (око 17%), потом са завршеним мастером или магистратуром (око 16%), док је најмањи удео анкетираних родитеља са вишом школом (7%). Посматрано према полу, мушкарци имају бољу образовну структуру у односу на жене које су учествовале у истраживању.

Табела 4. Запослени према полу и највишој завршеној школи, (%)

Пол	Највиша завршена школа				
	укупно	средња школа	виша школа	висока школа	мастер / магистратура
Укупно	100,0	16,9	7,4	59,5	16,2
Мушки	100,0	15,3	5,6	61,1	18,1
Женски	100,0	17,5	8,0	59,0	15,6

Графикон 4. Запослени према полу и највишој завршеној школи (%)

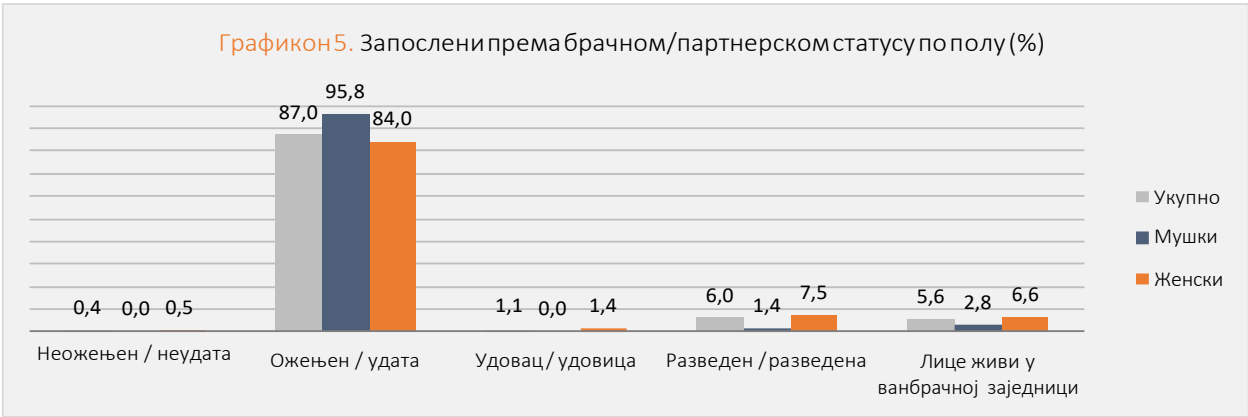

Брачни статус

Највећи број анкетираних родитеља (87%) је у браку. Разведени/разведене чине 6% анкетираних родитеља, док 5,6% анкетираних лица живи у ванбрачној заједници. Незнатан број анкетираних су удовци/удовице и неожењена/неудата лица.

Табела 5. Запослени према брачном/партнерском статусу по полу, (%)

Пол	Брачни / партнерски статус					
	укупно	неожењен/ неудата	ожењен / удата	удовац / удовица	разведен / разведена	лице живи у ванбрачној заједници
Укупно	100,0	0,4	87,0	1,1	6,0	5,6
Мушки	100,0	-	95,8	-	1,4	2,8
Женски	100,0	0,5	84,0	1,4	7,5	6,6

Број деце

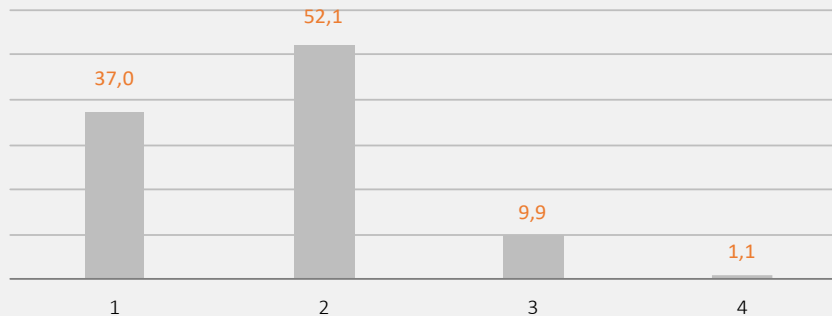
Остварен број деце

Двоје деце има 52,1%, 37% има једно дете, троје деце има око 10% анкетираних, док четворо деце има само 1,1% анкетираних.

Табела 6. Запослени према оствареном броју деце, (%)

Број деце				
Укупно	1	2	3	4
100,0	37,0	52,1	9,8	1,1

Графикон 6. Запослени према оствареном броју деце (%)

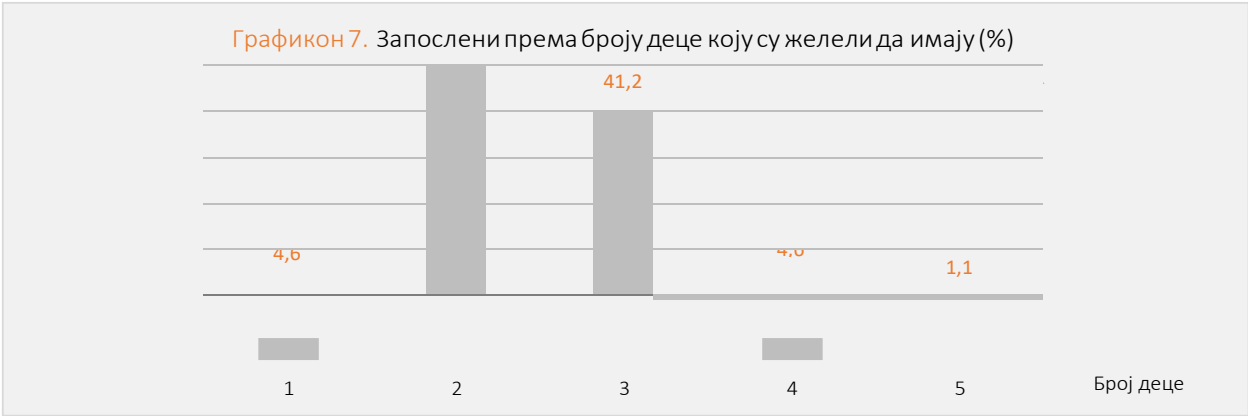

Жељени број деце

Скоро половина запослених (око 49%) се изјаснила да је желела да има двоје деце. Посматрано према полу жене су се јасно декларисале да најчешће желе двоје деце, за разлику од мушкараца који према анкети у већем броју желе троје деце.

Табела 7. Запослени према полу и броју деце коју су желели да имају, (%)

Пол	Колико деце сте желели да имате					
	укупно	1	2	3	4	5
Укупно	100,0	4,6	48,6	41,2	4,6	1,1
Мушки	100,0	2,8	44,4	45,8	5,6	1,4
Женски	100,0	5,2	50,0	39,6	4,2	0,9

Табела 8. Остварени и жељени број деце запослених према полу, (%)

Остварен број деце		Колико деце сте желели да имате					
		укупно	1	2	3	4	5
ПОЛ							
Укупно	Број деце–укупно	100,0	4,6	48,6	41,2	4,6	1,1
	1	100,0	12,4	53,3	33,3	-	1,0
	2	100,0	-	55,4	41,9	2,7	-
	3	100,0	-	-	71,4	21,4	7,1
	4	100,0	-	-	-	100,0	-
Мушки	Број деце–укупно	100,0	2,8	44,4	45,8	5,6	1,4
	1	100,0	7,7	42,3	46,2	-	3,8
	2	100,0	-	55,3	39,5	5,3	-
	3	100,0	-	-	75,0	25,0	-
	4	100,0	-	-	-	100,0	-
Женски	Број деце–укупно	100,0	5,2	50,0	39,6	4,2	0,9
	1	100,0	13,9	57,0	29,1	-	-
	2	100,0	-	55,5	42,7	1,8	-
	3	100,0	-	-	70,0	20,0	10,0
	4	100,0	-	-	-	100,0	-

Највећи број испитаника са једним дететом желео је да има најмање двоје деце (53,3%), док је сваки трећи желео да има троје деце.

Сваки други испитаник који има двоје деце је желео да има двоје деце. Око 42% родитеља са двоје деце желело је да има троје деце, а око 3% је желело четворо деце и то су углавном мушкарци.

Троје деце је остварило и желело 71% анкетираних. Сваки пети који има троје деце је желео да има четворо, а 7% анкетираних би желело да има и петоро деце.

Сви који имају четворо деце желели су да имају тај број деце.

Анкетирани мушкарци желели су да имају нешто већи број деце у односу на жене које су учествовале у анкети.

АНАЛИЗА ПОДАТАКА О ЗАПОСЛЕНИМА

Резултати истраживања који се односе на разлоге због којих анкетирани родитељи нису остварили жељени број деце упућује на комплексност индивидуалне одлуке о броју деце коју доноси сваки појединац и на коју је јако тешко утицати. Да су разлози материјалне природе најмање битни да се остави жељени број деце сагласно је 38% анкетираних родитеља у ЈЛС, док сваки трећи сматра да је то најбитнији разлог. Удео анкетираних који имају став између ове две тврдње је 28%. Посматрано према полу мушкарци су доминантнији при мишљењу да су материјални разлози најмање битни уколико желите да остварите жељени број деце.

Табела 9. Разлози због којих није остварен жељени број деце по полу (разлози материјалне природе), (%)

Пол	Уколико се број деце разликује од жељеног броја деце, који разлози су утицали да остварен број деце не буде једнак жељеном - разлози материјалне природе			
	укупно	1 (најбитнији)	2	3 (најмање битан)
Укупно	100,0	33,7	28,3	38,0
Мушки	100,0	32,6	23,3	44,2
Женски	100,0	34,1	30,1	35,8

Чињеница да разлози нематеријалне природе нису јасно издвојени као битни приликом доношења одлуке о рађању жељеног броја деце, доводи нас до закључка да су разлози који потврђују индивидуалну одлуку о рађању ипак у свести сваког појединаца и његовој одговорности према сопственом и животу своје деце високо рангирани на лествици најбитнијих одлука у животу.

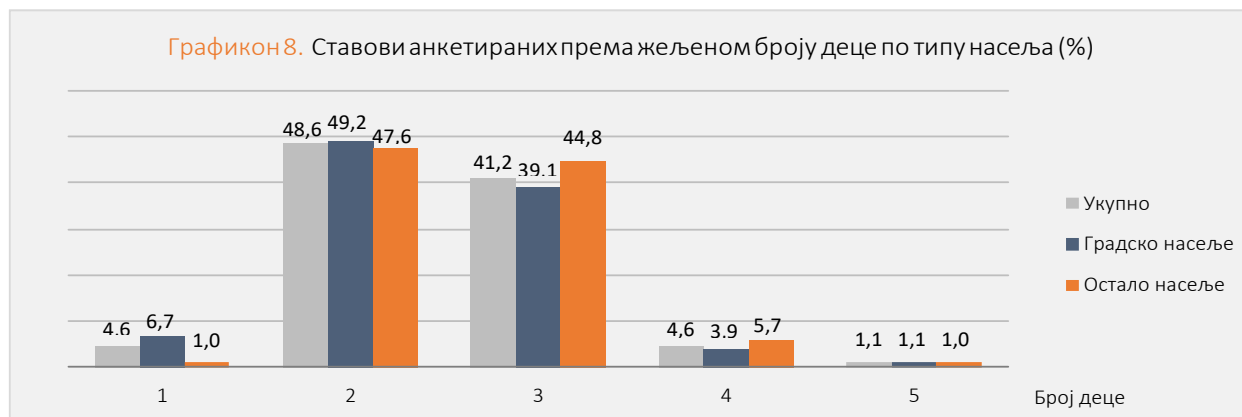
Табела 10. Разлози због којих није остварен жељени број деце по полу (разлози нематеријалне природе),(%)

Пол	Уколико се број деце разликује од жељеног броја деце, који разлози су утицали да остварен број деце није једнак жељеном - разлози нематеријалне природе			
	укупно	1 (најбитнији)	2	3 (најмање битан)
Укупно	100,0	30,7	38,0	31,3
Мушки	100,0	23,3	37,2	39,5
Женски	100,0	33,3	38,2	28,5

Посматрано према типу насеља скоро сваки други анкетирани родитељ у градским насељима желео би да има двоје деце, затим следе родитељи који би желели да имају троје деце. Око 7% родитеља који живе у граду желело би да има једно дете. У осталим насељима свега 1% анкетираних лица је изразило жељу да има само једно дете, што је знатно ниже од анкетираних који живе у урбаним насељима. Највећи број родитеља који живе у осталим насељима размишља о већем броју деце. Поред двоје и троје деце око 6% анкетираних би желело да има и четворо деце. Петоро деце подједнако би желели да имају родитељи који живе и у градским и осталим насељима.

Табела 11. Ставови анкетираних према жељеном броју деце по типу насеља, (%)

Тип насеља сталног становања	Колико деце сте желели да имате					
	укупно	1	2	3	4	5
Укупно	100,0	4,6	48,6	41,2	4,6	1,1
Градско насеље	100,0	6,7	49,2	39,1	3,9	1,1
Остало насеље	100,0	1,0	47,6	44,8	5,7	1,0

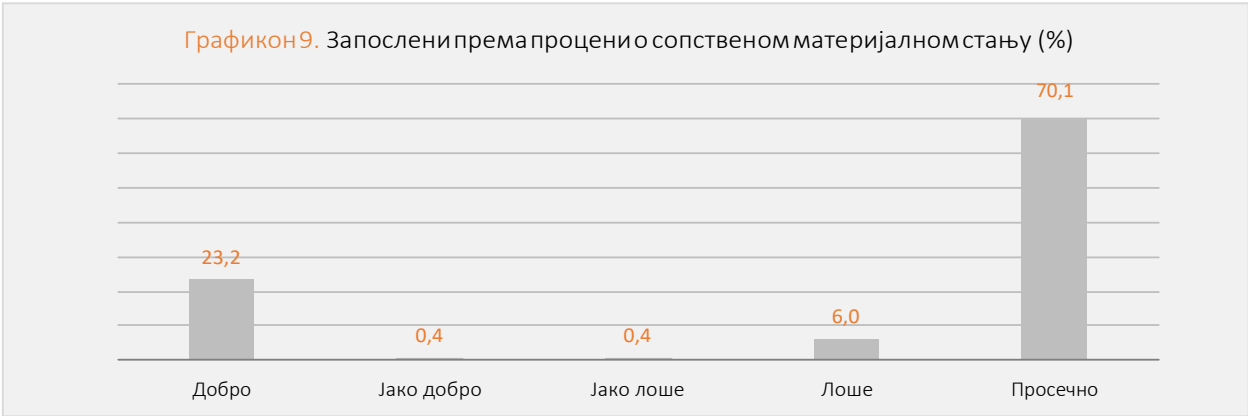

Материјално стање запослених

Највећи број испитаника се изјаснио да је материјално стање сопственог домаћинства просечно добро, док 23% сматра да је добро. Посматрано према полу, највећа разлика између мушкараца и жена је присутна код става да је материјално стање њихових домаћинстава лоше. Овај став подржава 14% анкетираних мушкараца, док је само 3,3% анкетираних жена сагласно са овом тврдњом. Анкетиране жене су задовољније материјалним стањем свог домаћинства у односу на мушкарце који су запослени у ЈЛС.

Табела 12. Запослени према полу и процени о сопственом материјалном стању, (%)

Пол	Како процењујете материјално стање Вашег домаћинства?					
	укупно	добро	јако добро	јако лоше	лоше	просечно
Укупно	100,0	23,2	0,4	0,4	6,0	70,1
Мушки	100,0	23,6	-	1,4	13,9	61,1
Женски	100,0	23,1	0,5	-	3,3	73,1

Ставови запослених о темама везаним за усклађивање рада и родитељства

Клизно радно време

Приликом оцењивања значаја различитих видова флексибилног радног времена за усклађивање рада и родитељства највећи број запослених је од свих понуђених опција највишом оценом оценио „клизно радно време”.

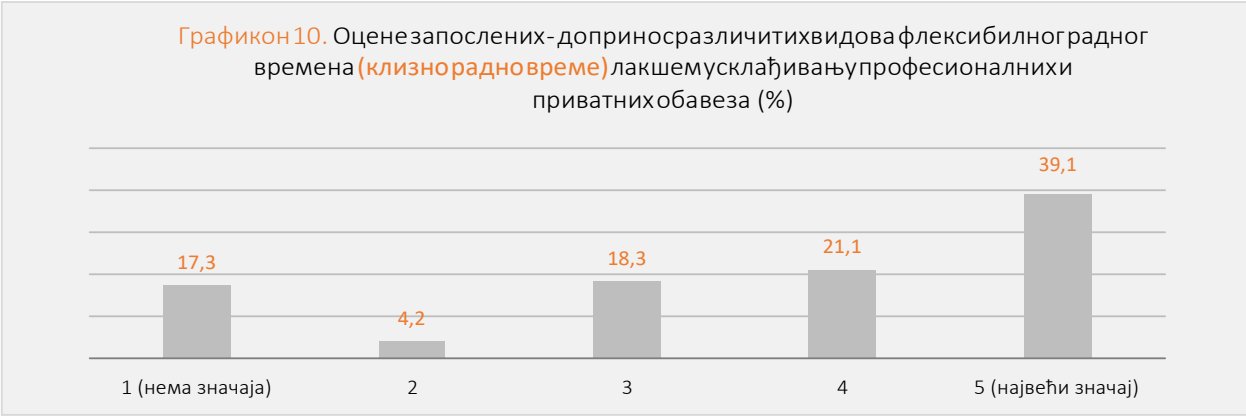
Највећи број испитаника 78,5% (збир оцене 3-5) сматра да им клизно радно време значајно доприноси лакшем усклађивању професионалних и приватних - породичних обавеза и остваривању максимума на свим пољима живота и рада.

Испитаници наводе да им такво радно време одговара јер могу раније да изађу са посла и да се посвете деци и породици, али и да могу лакше да организују чување деце или старијих чланова свог домаћинства. Такође, клизно радно време је веома погодно за свакодневно одвођење и преузимање деце из предшколске установе или школе, нарочито у ситуацији када оба запослена родитеља могу да користе овај тип флексибилног радног времена.

Табела 13. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (клизно радно време) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза, (%)

Пол	Да ли би по Вашем мишљењу неки од видова флексибилног радног времена допринео лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза запослених родитеља - клизно радно време					
	укупно	1 (нема значаја)	2	3	4	5 (највећи значај)
Укупно	100,0	17,3	4,2	18,3	21,1	39,1
Мушки	100,0	16,7	6,9	25,0	16,7	34,7
Женски	100,0	17,5	3,3	16,0	22,6	40,6

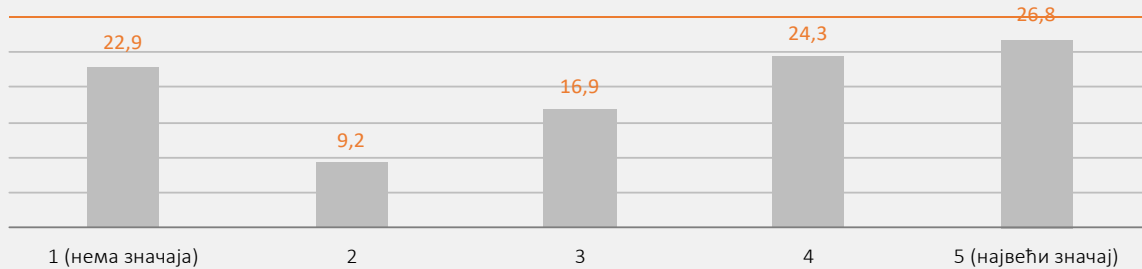
Прерасподела радног времена

Око 27% анкетираних сматра да је прерасподела радног времена од највећег значаја и најбоље утиче на усклађивање радних и породичних обавеза јер тако могу повремено да проводе више времена с децом, односно могу лакше да организују чување деце предшколског и млађег школског узраста.

Табела 14. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (прерасподела радног времена) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза, (%)

Пол	Да ли би по Вашем мишљењу неки од видова флексибилног радног времена допринео лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза запослених родитеља - прерасподела радног времена					
	укупно	1 (нема значаја)	2	3	4	5 (највећи значај)
Укупно	100,0	22,9	9,2	16,9	24,3	26,8
Мушки	100,0	25,0	9,7	16,7	23,6	25,0
Женски	100,0	22,2	9,0	17,0	24,5	27,4

Графикон 11. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (прерасподела радног времена) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза (%)

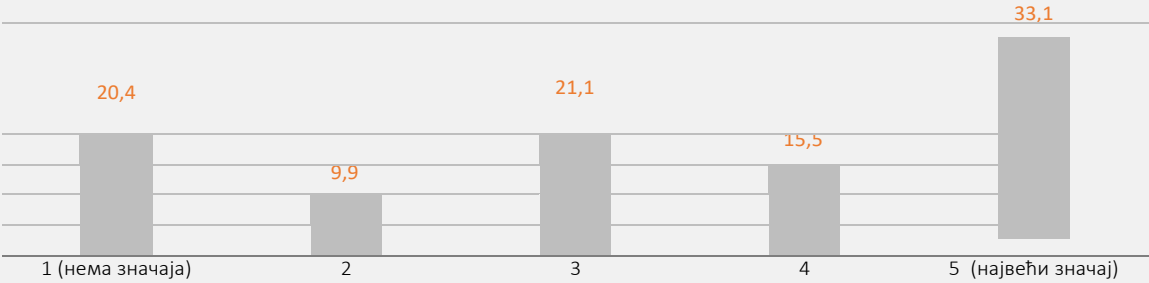
Рад од куће

Рад од куће је у последње време веома актуелан модел флексибилног радног времена (због новонастале ситуације изазване пандемијом вируса COVID-19) и веома је прихватљив за сваког трећег испитаника. Свакако треба имати на уму да неки запослени у ЈЛС раде са странкама и да нису у могућности да раде од куће због природе посла који обављају. Препознате предности рада од куће су: више временаведеног са децом, да дете не може нико боље да чува од родитеља, да може добро организовати време и за рад и за бригу о детету, да је рад од куће добро решење када су деца јако мала и сл.

Табела 15. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (рад од куће) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза, (%)

Пол	Да ли би по Вашем мишљењу неки од видова флексибилног радног времена допринео лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза запослених родитеља – рад од куће					
	укупно	1	2	3	4	5
Укупно	100,0	20,4	9,9	21,1	15,5	33,1
Мушки	100,0	16,7	6,9	29,2	15,3	31,9
Женски	100,0	21,7	10,8	18,4	15,6	33,5

Графикон 12. Оцене запослених - доприносразличитихвидова флексибилног радног времена (радодкуће) лакшемусклађивањупрофесионалнихи приватнихобавеза (%)

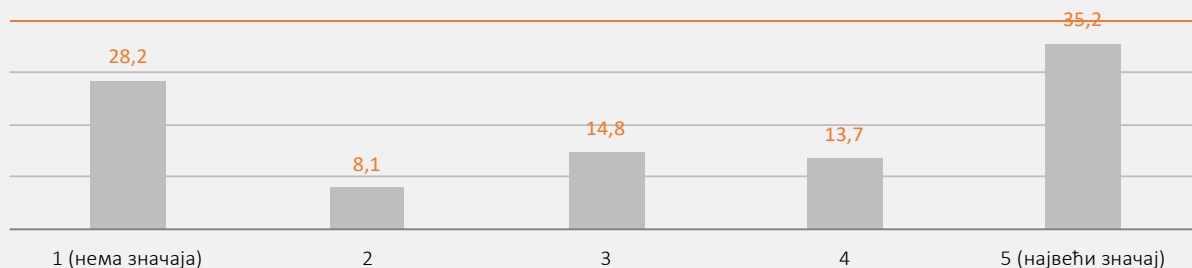
Могућност избора смена

Око 35% анкетираних родитеља сматра да је веома значајна могућност избора рада у сменама ако процес рада и систематизовано радно место то дозвољава. Тиме се омогућава организација рада између супружника и веће укључивање очева у чување и бригу о детету и „присуство” у свим периодима његовог одрастања.

Табела 16. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (могућност избора смена) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза, (%)

Пол	Да ли би по Вашем мишљењу неки од видова флексибилног радног времена допринео лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза запослених родитеља – могућност избора смене					
	укупно	1 (нема значаја)	2	3	4	5 (највећи значај)
Укупно	100,0	28,2	8,1	14,8	13,7	35,2
Мушки	100,0	31,9	6,9	15,3	15,3	30,6
Женски	100,0	26,9	8,5	14,6	13,2	36,8

Графикон 13. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (могућност избора смена) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза (%)

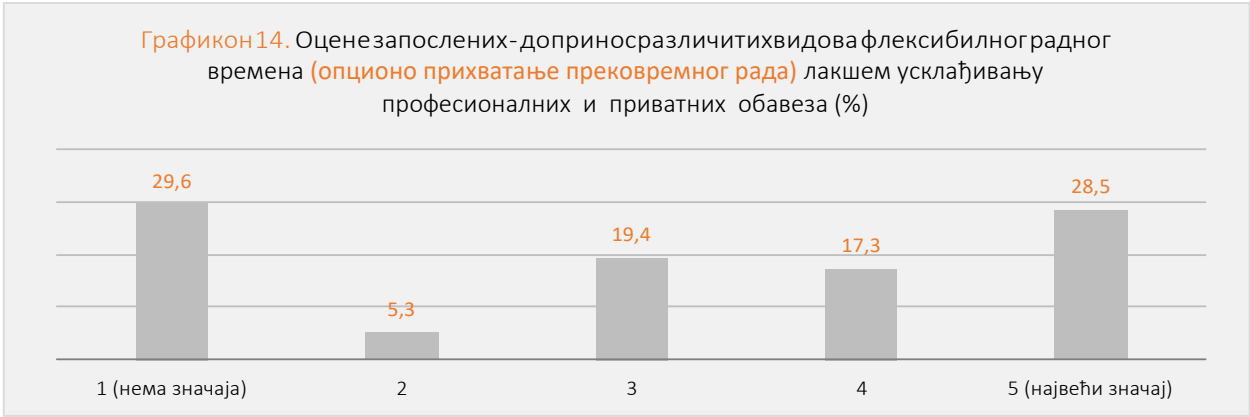

Опционо прихватање прековременог рада

Сама могућност да запослени родитељи могу опционо да прихвате избор прековременог рада говори нам о активном укључивању послодавца, у нашем случају ЈЛС, у сагледавању изазова око усклађивања рада и родитељства и остваривање обостране користи како за послодавца тако и за запосленог родитеља који има мало дете/децу.

Табела 17. Оцене запослених - допринос различитих видова флексибилног радног времена (опционо прихватање прековременог рада) лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза, (%)

Пол	Да ли би по Вашем мишљењу неки од видова флексибилног радног времена допринео лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза запослених родитеља - опционо прихватање прековременог рада					
	укупно	1 (нема значаја)	2	3	4	5 (највећи значај)
Укупно	100,0	29,6	5,3	19,4	17,3	28,5
Мушки	100,0	31,9	2,8	26,4	13,9	25,0
Женски	100,0	28,8	6,1	17,0	18,4	29,7

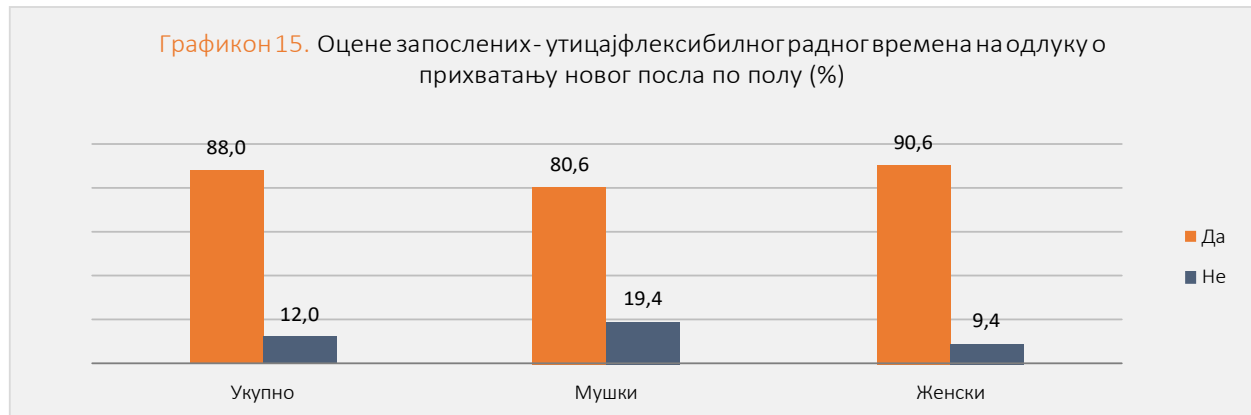

Свакако да одговорни послодавци (ЈЛС) треба да иницирају успостављање неких видова флексибилног радног времена како би се родитељима олакшало усклађивање радних и професионалних обавеза, а у исто време повећало задовољство и продуктивност у раду, што директно као последицу има и веће приходе и задовољнијег послодавца.

Колика је потреба за флексибилним радним временом најбоље говори податак да би 91% жена и 81% мушкараца предност при одабиру новог посла дали фирми која запосленима омогућава неки од видова флексибилног радног времена. Доминантна структура према полу у корист жена у скоро свим анкетираним локалним самоуправама упућује на закључак да је женама јако битно постојање могућности флексибилног радног времена како би лакше организовале породичне и професионалне обавезе које имају.

Табела 18. Оцене запослених - утицај флексибилног радног времена на одлуку о прихватању новог посла по полу, (%)

Пол	Да ли бисте при избору новог посла дали предност послодавцу који би Вам омогућио флексибилан распоред радног времена		
	укупно	да	Не
Укупно	100,0	88,0	12,0
Мушки	100,0	80,6	19,4
Женски	100,0	90,6	9,4

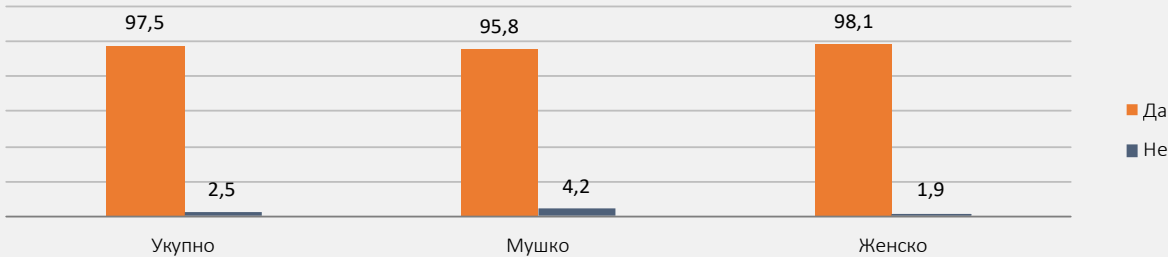

Родитељи (око 98%) су у потпуности сагласни са чињеницом да запослени који имају децу предшколског и млађег школског узраста треба да имају посебне погодности које омогућавају запосленим родитељима да лакше ускладе своје породичне и радне обавезе.

Табела 19. Ставови запослених о томе да ли треба да постоје посебне погодности за родитеље мале деце како би им било олакшано усклађивање породичних и радних обавеза, (%)

Пол	Да ли по Вашем мишљењу треба да постоје посебне погодности које омогућавају запосленим родитељима који имају децу предшколског и млађег школског узраста да лакше ускладе своје породичне и радне обавезе		
	укупно	да	не
Укупно	100,0	97,5	2,5
Мушки	100,0	95,8	4,2
Женски	100,0	98,1	1,9

Графикон 16. Ставови запослених томе да ли треба да постоје посебне погодности за родитеље мале деце како би им било олакшано усклађивање породичних радних обавеза (%)

Ставови запослених родитеља који имају децу предшколског узраста

Међу анкетираним лицима која имају децу предшколског узраста око 86% чине родитељи чија деца иду у предшколску установу и свега 14% родитеља који организују чување деце на други начин.

Табела 19. Запослени који имају децу предшколског узраста према боравку у предшколским установама и полу

Пол	Да ли Ваше дете иде у предшколску установу			
	укупно	да	једно дете иде, друго не иде	не
Укупно	100,0%	71,6	14,2	14,2
Мушки	100,0%	68,6	15,7	15,7
Женски	100,0%	72,6	13,7	13,7

Графикон 17. Запослени који имају децу предшколског узраста према боравку у предшколским установама (%)

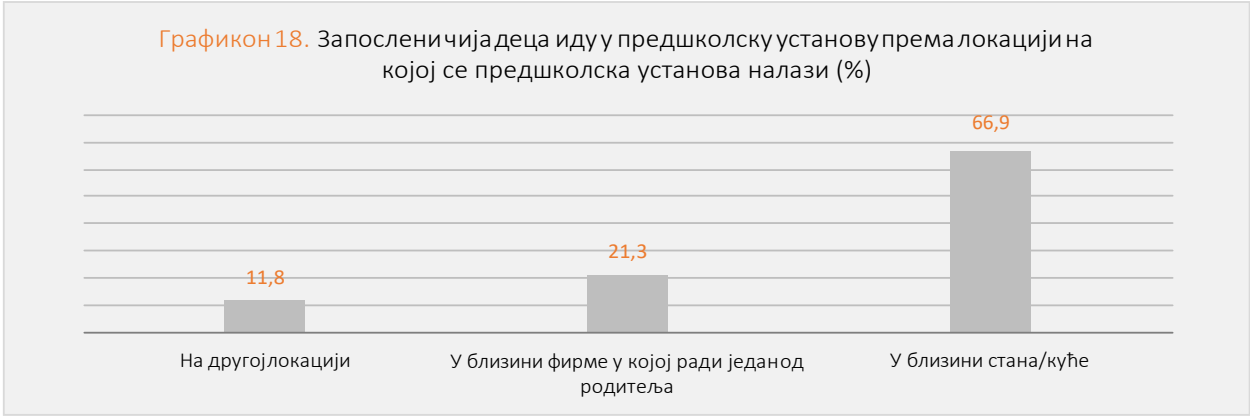
Локација предшколске установе

Највећи број анкетираних родитеља који имају децу предшколског узраста изабрали су васпитно-образовну установу која се налази у близини стана/куће. Разлог за то је боља организација око одвођења/довођења деце, предност приликом уписа у предшколску установу зато што дете живи на тој територији, наставак образовања на истој територији, познавање околине и сл. Сваки пети родитељ одводи дете у предшколску установу која се налази у близини фирме у којој ради један од родитеља. За избор предшколске установе која се налази на другој локацији одлучило се 12% запослених родитеља.

Табела 20. Запослени чија деца иду у предшколску установу према локацији на којој се предшколска установа налази, %

	Где се налази предшколска установа у коју Ваше дете иде			
	укупно	на другој локацији	у близини фирме у којој ради један од родитеља	у близини стана/куће
Укупно	100,0%	11,8	21,3	66,9

Родитељи деце која иду у вртић имају различита искуства у вези са боравком деце у предшколској установи. Око 38% родитеља сматра да неусклађеност радног времена предшколске установе и фирме не представља значајан проблем, док је око 25% родитеља издвојило неусклађено радно време као изразито велики проблем за родитеље који имају децу предшколског узраста. Више од половине родитеља ипак сматра да је ово изазов коме се треба посветити посебна пажња и да је неопходно радити на усклађивању радног времена послодавца (ЈЛС) и предшколске установе како би се дошло до најбољег и за све прихватљивог решења.

Табела 21. Оцене запослених родитеља - проблеми у вези са смештајем/боравком деце у предшколској установи - неусклађеност радног времена предшколске установе и фирме, (%)

	Који су по Вашем мишљењу највећи проблеми које имају родитељи у вези са смештајем детета у предшколску установу - неусклађеност радног времена предшколске установе и фирме					
	укупно	1 (не представља ми проблем)	2	3	4	5 (изразито велики проблем)
Укупно	100,0	38,1	9,1	17,8	10,2	24,9

Да је превелик број деце у групи изразито велики проблем за родитеље чија деца похађају предшколску установу сматра 23,4% анкетираних родитеља. Већина родитеља је сагласна да би мањи број деце у групи била боља опција за смештај/боравак деце у предшколској установи. Око 27% родитеља сматра да превелик број деце у групи не представља проблем приликом смештаја деце у предшколској установи.

Табела 22. Оцене запослених родитеља - проблеми у вези са смештајем/боравком деце у предшколској установи - превелик број деце у групи, (%)

	Који су по Вашем мишљењу највећи проблеми које имају родитељи у вези са смештајем детета у предшколску установу - превелик број деце у групи					
	укупно	1 (не представља ми проблем)	2	3	4	5 (изразито велики проблем)
Укупно	100,0	27,4	9,6	27,9	11,7	23,4

Већина запослених родитеља сматра да је квалитет образовно васпитног програма на задовољавајућем нивоу, док само 5% анкетираних родитеља сматра да ниво квалитета у предшколским установама није на задовољавајућем нивоу и да представља изразито велики проблем за родитеља.

Табела 23. Оцене запослених родитеља - проблеми у вези са смештајем/боравком деце у предшколској установи - незадовољавајући квалитет образовно-васпитног програма, (%)

	Који су по Вашем мишљењу највећи проблеми које имају родитељи у вези са смештајем детета у предшколску установу - незадовољавајући квалитет образовно-васпитног програма					
	укупно	1 (не представља ми проблем)	2	3	4	5 (изразито велики проблем)
Укупно	100,0	45,7	20,8	20,8	7,6	5,1

Такође, већина родитеља сматра да су услови смештаја на задовољавајућем нивоу и да не представљају значајан проблем за родитеље који имају дете/децу у предшколској установи. Само 7,6% родитеља је истакло да је неадекватан смештај значајан проблем за родитеље деце предшколског узраста.

АНАЛИЗА ПОДАТАКА О ЗАПОСЛЕНИМА

Табела 24. Оцене запослених родитеља - проблеми у вези са смештајем/боравком деце у предшколској установи - **незадовољавајући услови смештаја**, (%)

	Који су по Вашем мишљењу највећи проблеми које имају родитељи у вези са смештајем детета у предшколску установу - незадовољавајући услови смештаја					
	укупно	1 (не представља ми проблем)	2	3	4	5 (изразито велики проблем)
Укупно	100,0	46,7	19,3	19,8	6,6	7,6

Анкетирани родитељи су сагласни да је цена смештаја деце у предшколској установи прихватљива и да не представља проблем за запослене родитеље. Ипак, 8,6% родитеља сматра да је цена битан фактор који утиче на буџет домаћинства.

Табела 25. Оцене запослених родитеља - проблеми у вези са смештајем/боравком деце у предшколској установи - **висока цена смештаја**, (%)

	Који су по Вашем мишљењу највећи проблеми које имају родитељи у вези са смештајем детета у предшколску установу - висока цена смештаја					
	укупно	1 (не представља ми проблем)	2	3	4	5 (изразито велики проблем)
Укупно	100,0	50,3	13,7	21,8	5,6	8,6

Посматрано према типу насеља у градским насељима (69,4%) мањи је удео деце која иду у предшколску установу у односу на остала насеља (75,3%), а самим тим је већи удео деце која не иду у предшколску установу (16,9%), него деце која не иду у предшколску установу у осталим насељима (9,6%).

Табела 26. Да ли Ваше дете иде у предшколску установу по типу насеља, (%)

Тип насеља сталног становања родитеља	Да ли ваше дете иде у предшколску установу			
	укупно	да	једно дете иде, друго не иде	не
Укупно	100,0	71,6	14,2	14,2
Градско насеље	100,0	69,4	13,7	16,9
Остало насеље	100,0	75,3	15,1	9,6

Ови резултати се могу објаснити и чињеницом да је у градским насељима један од разлога због којег деца не иду у предшколску установу мањи смештајни капацитети у односу на број деце.

Табела 27. Зашто Ваше дете не иде у предшколску установу по типу насеља, (%)

Тип насеља сталног становања	Зашто Ваше дете не иде у предшколску установу		
	укупно	Нема места у предшколској установи	Више ми одговара други начин чувања детета
Укупно	100,0	17,9	82,1
Градско насеље	100,0	19,0	81,0
Остало насеље	100,0	14,3	85,7

При упису деце у предшколску установу родитељи су имали могућност да дете/децу упишу у близини фирме у којој ради један од родитеља, у близини стана/кућа или на некој другој локацији. У највећем броју случајева изабрана локација предшколске установе је управо она у којој су родитељи желели да дете/деца иду.

Родитељи чија деца иду у предшколску установу која се налази у близини фирме у којој ради један од родитеља, потврдили су да им одговара постојећа локација вртића. Само 3,2% родитеља би при постојању могућности избора волело да деца иду у вртић који се налази у близини стана или куће.

Око 95% родитеља чија деца иду у вртић који се налази у близини стана или куће сматрају да је то најбоља опција за локацију предшколске установе. Мали број родитеља (5,4%) уколико би могли да бирају, волели би да деца иду у вртић који је у близини фирме у којој ради један од запослених родитеља.

Родитељи који живе у осталим насељима чија деца иду у предшколску установу на некој другој локацији, ван места сталног становања и рада, сматрају да би постојање институционалног решења у близини општине или стана/куће омогућило лакше усклађивање рада и родитељства.

Табела 28. Запослени родитељи чија деца иду у предшколску установу према типу насеља, тренутној и жељеној локацији предшколске установе, (%)

Тип насеља сталног становања		Која локација предшколске установе би Вам више одговарала			
		укупно	одговара ми постојећа локација	у близини фирме у којој ради један од родитеља	у близини стана / куће
Укупно	Укупно	100,0	91,5	5,0	3,5
	На другој локацији	100,0	66,7	11,1	22,2
	У близини фирме у којој ради један од родитеља	100,0	96,8	-	3,2
	У близини стана / куће	100,0	94,6	5,4	-
Градско насеље	Укупно	100,0	94,2	2,3	3,5
	На другој локацији	100,0	80,0	-	20,0
	У близини фирме у којој ради један од родитеља	100,0	93,8	-	6,3
	У близини стана / куће	100,0	96,7	3,3	-
Остало насеље	Укупно	100,0	87,3	9,1	3,6
	На другој локацији	100,0	50,0	25,0	25,0
	У близини фирме у којој ради један од родитеља	100,0	100,0	-	-
	У близини стана / куће	100,0	90,6	9,4	-

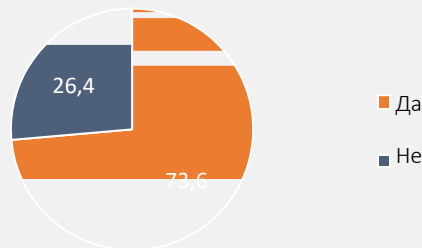
Ставови родитеља о отварању предшколске установе у оквиру фирме или у њеној непосредној близини

Отварање предшколске установе у оквиру ЈЛС или у њеној близини подржало би око 74% анкетираних родитеља. Они сматрају да би та мера значајно допринела и олакшала усклађивање породичних и радних обавеза. Један део анкетираних који су и сада задовољни избором предшколске установе не сматрају да би реализација ове идеје утицала и олакшала изазов савременог родитељства.

Табела 29. Оцена запослених родитеља о потреби отварања предшколске установе у оквиру фирме или њеној близини, (%)

	Ако би у оквиру Ваше фирме или њеној непосредној близини била отворена предшколска установа у коју би ишло Ваше дете, да ли би Вам то значајно олакшало усклађивање рада и родитељства		
	укупно	да	не
Укупно	100,0	73,6	26,4

Графикон 19. Оцена запослених родитеља о потреби отварања предшколске установе у оквиру фирме или њеној близини (%)

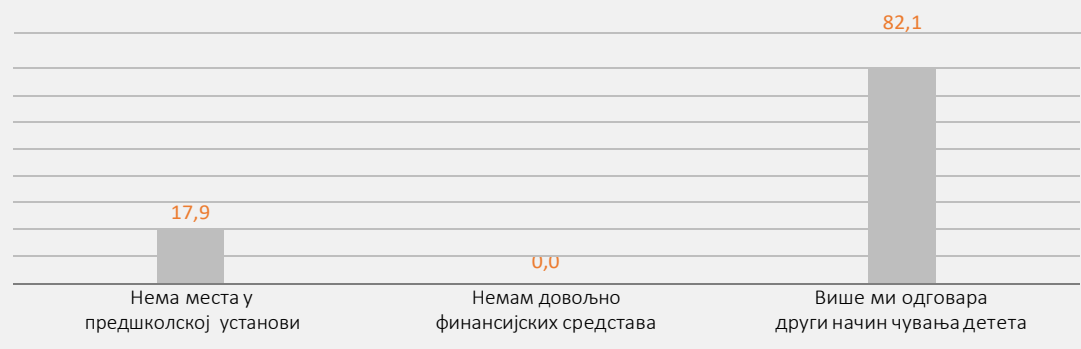

Међу анкетираним лицима која имају малу децу, а која не иду у предшколску установу као најчешћи разлог родитељи наводе да им више одговара други начин чувања деце (82%). Око 18% анкетираних чија деца не иду у предшколску установу навели су мањак капацитета предшколске установе. Ниједан родитељ није навео да нема довољно финансијских средстава да дете иде у предшколску установу.

Табела 30. Разлози због којих деца не иду у предшколску установу, (%)

	Зашто Ваше дете не иде у предшколску установу			
	укупно	нема места у предшколској установи	немам довољно финансијских средстава	више ми одговара други начин чувања детета
Укупно	100,0	17,9	-	82,1

Графикон 20. Разлози због којих деца не иду у предшколску установу (%)

Децу која не иду у вртић, најчешће чува (71,4%) баба, деда, тетка или друго лице (не плаћа се услуга чувања), затим лице које родитељи плаћају да чува дете (12,5%), док је око 11% родитеља рекло да док су они на послу дете чува родитељ који није запослен.

Табела 31. Запослени чија деца не иду у предшколску установу према начину на који су организовали чување деце, (%)

	На који начин сте организовали чување детета				
	укупно	дете чува баба, деда, тетка или друго лице (не плаћа се услуга чувања)	дете чува родитељ који је на породичном одсуству	дете чува родитељ који није запослен	плаћам лице које чува дете
Укупно	100,0	71,4	5,4	10,7	12,5

Запослени родитељи са децом млађег школског узраста

Модерни начин живота је условио чињеницу да готово нема запосленог родитеља који се није суочио са питањем како организовати чување детета млађег школског узраста у ситуацији када је болесно. Већина родитеља ослања се у тој ситуацији на помоћ најближе родбине (18%) или користи расположиве дане годишњег одмора (18%). Они који немају могућност да болесно дете оставе на чување неком најближем сроднику или брачном партнеру одлучују се да користе боловање (10,6%). Остали родитељи сналазе се на различите начине и комбинују различите могућности да брину о болесном детету.

Табела 31. Како организујете чување детета током болести детета (могућност више одговора), (%)

	Укупно
Свега	100,0
Ангажујем друго лице које плаћам	2,1
Чува га мајка/отац	11,1
Чува га мајка/отац / неко од родбине	1,6
Чува га неко од родбине	18,0
Чува га неко од родбине / ангажујем друго лице које плаћам	0,5
Користим боловање	10,6
Користим боловање / чува га мајка/отац	0,5
Користим боловање / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	1,1
Користим боловање / чува га неко од родбине	1,1
Користим боловање / користим годишњи одмор	3,7
Користим боловање / користим годишњи одмор / ангажујем друго лице које плаћам	1,1
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац	1,6
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	3,2
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине / ангажујем друго лице које плаћам / нешто друго	0,5
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га неко од родбине	6,9
Користим боловање/ користим годишњи одмор / нешто друго	0,5
Користим годишњи одмор	18,0
Користим годишњи одмор / ангажујем друго лице које плаћам	0,5
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац	2,1
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	4,2
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / нешто друго	0,5
Користим годишњи одмор / чува га неко од родбине	4,8
Користим годишњи одмор / чува га неко од родбине / нешто друго	1,1
Нешто друго	4,8

На питање о томе како одсуство с посла због деце утиче на професионално напредовање, највећи број родитеља изјавио је да се труди да што мање одсуствује са посла и да то што имају малу децу не би требало да утиче на њихово напредовање. Око 40% анкетираних родитеља сматра да одсуство не утиче на напредовање на послу без обзира на то што имају малу децу. С друге стране, родитељи се углавном слажу да честа одсуствовања с посла због деце негативно утичу на финансије, односно на породични буџет. Око 13% родитеља је навело да честа одсуства због болести деце ипак утичу на њихово напредовање на послу.

Табела 32. Оцена запослених родитеља - утицај одсуства због родитељских обавеза на професионално ангажовање, (%)

	Како одсуство због родитељских обавеза утиче на Ваше професионално ангажовање				
	укупно	не утиче на напредовање на послу	нешто друго	утиче на финансијски губитак	утиче на напредовање на послу
Укупно	100,0	40,2	15,9	30,7	13,2

Према резултатима истраживања, напредовање у каријери док су имали мало дете била је привилегија 29% анкетираних родитеља. Свакако треба узети у обзир и чињеницу да је напредовање у ЈЛС и у вези и са годинама стажа које су неопходне за стицање већег звања на радном месту.

Табела 33. Запослени родитељи према напредовању у каријери током одгајања детета/деце млађег школског узраста, (%)

	Да ли сте напредовали у каријери док сте имали дете млађег школског узраста		
	укупно	да	не
Укупно	100,0	29,1	70,9

Са сличним проблемима као и када су деца болесна, суочавају се родитељи и кад су деца на распусту, и то нарочито током летњег распуста. Најчешће се чување деце организује на следеће начине: дете чува најближа родбина, затим распуст проводи са једним од родитеља или родитељи користе годишњи одмор током летњег распуста. У ретким ситуацијама, родитељи су принуђени да помоћ око чување деце потраже од неког другог лица. И у претходном истраживању које се односило на усклађивање рада и родитељства (2017. године)

ово је издвојено као један од круцијалних проблема са којима се суочавају родитељи који имају децу млађег школског узраста.

Табела 34. Организација чувања детета/деце млађег школског узраста током школских распуста, (%)

	100,0
Ангажујем друго лице које плаћам	1,6
Чува га мајка/отац	11,6
Чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	5,3
Чува га мајка/отац / чува га неко од родбине / нешто друго	1,1
Чува га мајка/отац / нешто друго	0,5
Чува га неко од родбине	21,7
Чува га неко од родбине / ангажујем друго лице које плаћам	0,5
Чува га неко од родбине / нешто друго	1,1
Користим боловање / чува га мајка/отац	0,5
Користим боловање / користим годишњи одмор	1,6
Користим боловање / користим годишњи одмор / ангажујем друго лице које плаћам	1,1
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	0,5
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине / ангажујем друго лице које плаћам / нешто друго	0,5
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га неко од родбине	0,5
Користим боловање / користим годишњи одмор / нешто друго	0,5
Користим годишњи одмор	8,5
Користим годишњи одмор / ангажујем друго лице које плаћам	0,5
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац	4,2
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	7,9
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / нешто друго	2,6
Користим годишњи одмор / чува га неко од родбине	7,9
Користим годишњи одмор / чува га неко од родбине / нешто друго	1,1
Користим годишњи одмор / нешто друго	2,6
Нешто друго	15,9

Посматрано према типу насеља не постоје значајније разлике у организацији чувања детета/деце током школских распуста. Разлике су присутне само код неких организационих решења ко што су: у осталим насељима у обавезу око чувања више се укључују оба родитеља

АНАЛИЗА ПОДАТАКА О ЗАПОСЛЕНИМА

него што је то у градским насељима и помоћ родбине је више присутна. У градским насељима ангажовање другог лица самостално или у комбинацији са другим облицима чувања деце је више заступљено него у осталим насељима.

Табела 35. Како организујете чување детета/деце током школских распуста по типу насеља, (%)

	Градско насеље	Остало насеље
Укупно	100,0	100,0
Ангажујем друго лице које плаћам	1,6	1,5
Чува га мајка/отац	9,8	15,2
Чува га мајка/отац/ чува га неко од родбине	5,7	4,5
Чува га мајка/отац/ чува га неко од родбине / нешто друго	0,8	1,5
Чува га мајка/отац / нешто друго	-	1,5
Чува га неко од родбине	21,1	22,7
Чува га неко од родбине / ангажујем друго лице које плаћам	0,8	-
Чува га неко од родбине / нешто друго	0,8	1,5
Користим боловање / чува га мајка/отац	0,8	-
Користим боловање / користим годишњи одмор	1,6	
	1,5	Користим
боловање / користим годишњи одмор / ангажујем друго лице које плаћам	1,6	-
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	0,8	-
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине / ангажујем друго лице које плаћам / нешто друго	0,8	-
Користим боловање / користим годишњи одмор / чува га неко од родбине	0,8	-
Користим боловање / користим годишњи одмор / нешто друго	0,8	-
Користим годишњи одмор	8,9	7,6
Користим годишњи одмор / ангажујем друго лице које плаћам	0,8	-
Користим годишњи одмор / чува га мајка/отац	3,3	
	6,1	Користим
годишњи одмор / чува га мајка/отац / чува га неко од родбине	10,6	
	3,0	Користим
годишњи одмор / чува га мајка/отац / нешто друго	1,6	
	4,5	
Користим годишњи одмор/чува га неко од родбине	9,8	4,5
Користим годишњи одмор / чува га неко од родбине / нешто друго	-	3,0
Користим годишњи одмор / нешто друго	3,3	1,5
Нешто друго	13,8	19,7

Око 40% анкетираних родитеља је нагласило да би постојање институционалног решења за боравак деце током школског распуста имало изузетан значај за решавање проблема које имају родитељи деце млађег школског узраста. Решење за део проблема може се тражити у оквиру постојећих институционалних капацитета предшколских и школских установа уз обезбеђење додатних финансијских средстава од стране локалне самоуправе или државе.

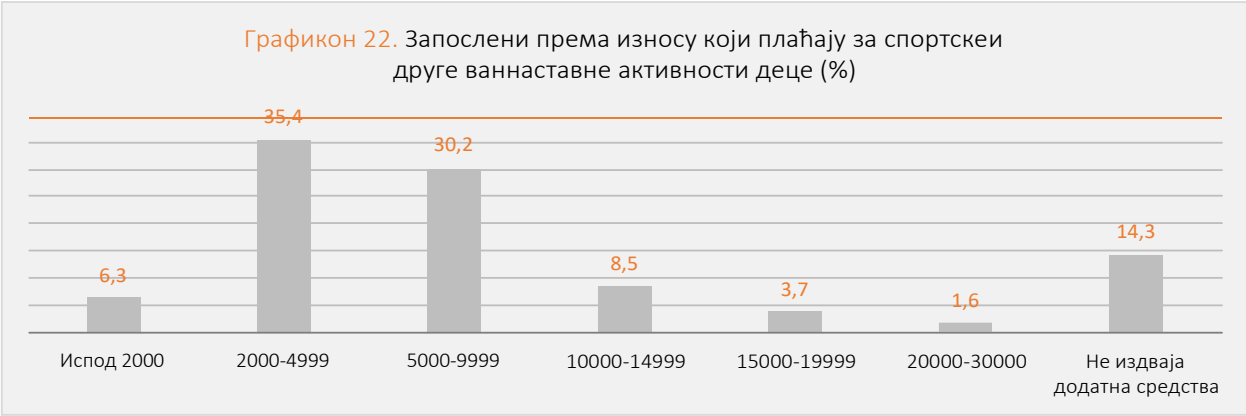
Табела 36. Оцена запослених - значај институционалног решења за боравак деце током школских распуста, (%)

	Оцените шта би за Вас значило уколико би постојало институционално решење за боравак деце током школских распуста на скали од 1-нема посебног значаја до 5-има изузетан значај					
	укупно	1	2	3	4	5
Укупно	100,0	19,6	3,7	20,6	16,9	39,2

У савременим условима живота, рада и подизања деце који представљају сигурну инвестицију у будућност, свакако се намеће и чињеница да родитељи имају велике трошкове који додатно оптерећују њихов буџет, а који су саставни део одгајања деце. Резултати истраживања су потврдили да 35,4% анкетираних месечно издваја од 2 до 5 хиљада за додатне ваннаставне активности, око 30% анкетираних од 5 до 10 хиљада, 12,2% анкетираних издваја од 10 до 20 хиљада месечно, 1,6% издваја чак између 20 до 30 хиљада динара месечно, док 14,3% уопште не издваја додатна финансијска средства за спортске и друге активности деце.

Табела 37. Запослени према износу који плаћају за спортске и друге ваннаставне активности деце, (%)

Укупно	100,0
Испод 2000	6,3
2000-4999	35,4
5000-9999	30,2
10000-14999	8,5
15000-19999	3,7
20000-30000	1,6
Не издваја додатна средства	14,3

Финансијско умањење или бесплатно коришћење додатних спортских и других ваннаставних активности значајно би помогло родитељима, и то нарочито онима који имају више од једног детета. Финансијска издвајања за ваншколске активности додатно оптерећују буџет и управо из тог разлога родитељи су неретко принуђени да деци ограниче избор на једну до две активности.

Табела 38. Оцена запослених - која институција треба да преузме финансирање додатних ваншколских активности деце, (%)

	По Вашем мишљењу, која институција би требало да преузме финансирање или суфинансирање неких додатних ваншколских активности по избору (једну активност)							
	укупно	локална самоуправа	локална самоуправа послодавац	локална самоуправа, неко други	локална самоуправа, послодавац	локална самоуправа, послодавац, неко други	послодавац	неко други
Укупно	100,0	57,7	0,5	4,2	8,5	1,6	12,2	15,3

Родитељи, у највећој мери, сматрају да би најбоље решење било да се спортске и друге ваннаставне активности организују бесплатно у оквиру школе, као и да локална самоуправа треба да помогне у финансирању различитих активности за децу и да за те намене треба унапред одредити средства у буџету локалне самоуправе.

Поједини родитељи у додатним коментарима су истакли да поред спорта и ваннаставних активности у оквиру школе треба да се организују бесплатни додатни часови како родитељи не би морали да плаћају приватне учитеље.

Здравствена писменост

Резултати испитивања здравствене писмености показују да су запослени у локалној самоуправи имали ограничен ниво здравствене писмености у домену превенције болести. Иако у светлу актуелне ситуације постоји напор здравствених радника да путем медија пренесу јасну информацију о медицинским ризицима, 38% испитаника (оба пола) навело је да има отежану процену и примену информација о начинима заштите од болести.

Са друге стране, око 90% испитаника има одличан ниво здравствене писмености у оквиру домена здравствене заштите, где велики број њих лако разуме и прати упутства за употребу лека, што се може објаснити доступном здравственом заштитом.

Приближно половина испитаника мушког и женског пола оценила је своје здравље у целини као добро и просечно. Детаљнијом анализом у овом истраживању показано је да је оцена здравља у целини у директној вези са проценом материјалног стања у домаћинству.

Скоро половина испитаника, оба пола, врши редовне превентивне прегледе код изабраног лекара.

Значајно је истаћи да иако је око 30% испитаника имало потешкоће у проналаску информација о томе како да се носе са проблемима менталног здравља, као што су стрес или депресија, само 5% испитаника користило је седативе.

Када је у питању стил живота, пушачке навике има око 30% испитаника, док половина испитаника, од којих чешће мушкарци, повремено конзумирају алкохол.

Финансијска помоћ запосленим родитељима

Једнократну финансијску помоћ за рођење детета обезбеђује 78,4% јединица локалне самоуправе (ЈЛС). Свака пета општина не обезбеђује ову врсту финансијске помоћи, али је 75% њих спремно да обезбеди. Да ни убудуће неће бити у могућности да обезбеди финансијску помоћ родитељима при рођењу детета изјаснило се 25% општина.

Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује неку врсту финансијске помоћи или погодности запосленим родитељима са предшколском и млађом школском децом - једнократна финансијска помоћ за рођење детета		→	Спремност ЈЛС да се обезбеди једнократна финансијска помоћ за рођење детета	
Да	78,4		Да	75,0
Не	21,6		Не	25,0
Укупно	100,0		Укупно	100,0

Једнократну финансијску помоћ за полазак детета у школу обезбеђује само 16% општина. Већина општина (84%) не обезбеђује ову врсту финансијске помоћи, али је 71% тих општина у будућности спремно да уложи додатне напоре и обезбеди финансијска средства за помоћ родитељима када деца полазе у школу.

Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује неку врсту финансијске помоћи или погодности запосленим родитељима са предшколском и млађом школском децом - једнократна финансијска помоћ за полазак детета у школу		→	Спремност ЈЛС да се обезбеди једнократна финансијска помоћ за полазак детета у школу	
Да	16,2		Да	71,0
Не	83,8		Не	29,0
Укупно	100,0		Укупно	100,0

Рефундирање трошкова за лечење детета заступљено је у око 76% општина које обезбеђују овај најзначајнији вид финансијске помоћи родитељима. Иако један део општина не обезбеђује ову неопходну помоћ за родитеље у најтежим тренуцима, око 67% њих је спремно

да убудуће предвиди део буџетских средстава и усмери у ову врсту неопходне помоћи запосленим родитељима.

Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује неку врсту финансијске помоћи или погодности запосленим родитељима са предшколском и млађом школском децом - финансијска помоћ за трошкове лечења детета		→	Спремност ЈЛС да се обезбеди финансијска помоћ за трошкове лечења детета	
Да	75,7		Да	66,7
Не	24,3		Не	33,3
Укупно	100,0		Укупно	100,0

Флексибилно радно време

У савременом пословном свету флексибилно радно време је препознатљива категорија организације рада како послодаваца (ЈЛС) тако и запослених лица. Одговорни послодавци су све чешће свесни чињенице да примена неког облика флексибилног радног времена има позитиван утицај на продуктивност рада запослених и непосредно утиче на боље пословне резултате.

Само 13,5% општина обезбеђује клизно радно време као један од облика флексибилног радног времена за запослене родитеље са предшколском и млађом школском децом.

Већина општина не обезбеђује клизно радно време, али половина њих је спремна да убудуће обезбеди овај вид флексибилног радног ангажовања, уколико процес рада то дозвољава.

Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује неку врсту флексибилног радног времена за запослене родитеље са предшколском и млађом школском децом - клизно радно време		→	Спремност ЈЛС да обезбеди клизно радно време	
Да	13,5		Да	53,1
Не	86,5		Не	46,9
Укупно	100,0		Укупно	100,0

АНАЛИЗА ПОДАТАКА О ЈЛС

Прерасподела радног времена (различити број сати рада по данима у току једне радне недеље) је заступљена у само у 16,2% општина. Већина општина није препознала овај вид флексибилног радног ангажовања, који укључује и опцију „рада од куће” која је била веома заступљена током пандемије проузроковане вирусом Covid-19. Мање од половине (41,9%) општина које сада не обезбеђују овај вид флексибилног радног времена спремне су да убудуће обезбеде запосленим родитељима да организују своју радну активност како би ускладили радне и породичне обавезе.

Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује неку врсту флексибилног радног времена за запослене родитеље са предшколском и млађом школском децом - прерасподела радног времена		→	Спремност ЈЛС да обезбеди прерасподелу радног времена	
Да	16,2		Да	41,9
Не	83,8		Не	58,1
Укупно	100,0		Укупно	100,0

Опционо прихватање прековременог рада за родитеље са предшколском и млађом школском децом је заступљено у 43,2% ЈЛС. Већина општина која сада није дала могућност избора прековременог рада за запослене родитеље ипак је спремна да у наредном периоду организује прековремени рад уз могућност опционог избора од стране запослених родитеља са малом децом и млађом школском децом.

Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује неку врсту флексибилног радног времена за запослене родитеље са предшколском и млађом школском децом - опционо прихватање прековременог рада		→	Спремност ЈЛС да обезбеди опционо прихватање прековременог рада	
Да	43,2		Да	52,4
Не	56,8		Не	47,6
Укупно	100,0		Укупно	100,0

На основу резултата истраживања може се закључити да флексибилно радно време још увек није довољно заступљено у ЈЛС. Већина општина ни у наредном периоду није спремна да уложи додатне напоре и сагледа колики би значај за запослене родитеље било постојање различитих опција флексибилног радног ангажовања које све више постаје одлика савременог и друштвено одговорног понашања самих послодаваца (ЈЛС).

Према подацима спроведеног истраживања већина ЈЛС (78,4%) изнела је спремност да заједно са државом финансира оснивање и рад предшколске установе у оквиру пословног окружења или у непосредној близини фирме. Општине су препознале потребу да свим запосленим обезбеде институционалне услове за усклађивање рада и родитељства и да на тај начин повећају продуктивност рада што за крајњи резултат има остваривање бољих пословних резултата ЈЛС.

Табела 39. Ставови ЈЛС о оснивању предшколске установе, (%)

Ако би стручна анализа показала да је корист од оснивања предшколске установе у оквиру Ваше ЈЛС или у њеној непосредној близини била већа од уложених средстава, да ли би ЈЛС била спремна да самостално или заједно са државом финансира оснивање и/или унапређење капацитета и услова рада предшколске установе	
Да, самостално	2,7
Да, заједно са државом	78,4
Не	18,9
Укупно	100,0

На питање о томе које би конкретне активности држава требало да предузме како би стимулисала ЈЛС да активно учествује у спровођењу мера у вези са усклађивањем рада и родитељства, учесници у анкети (ЈЛС) сматрају да медијска промоција града/општине може бити значајна стимулативна мера. На другом месту су економско подстицајне мере, а затим следе пореске олакшице.

Јединице локалне самоуправе сматрају и да би следеће мере значајно допринеле усклађивању радних и породичних обавеза запослених родитеља а односе се на: разне врсте подстицајних средстава, пореске олакшице на средства намењена деци и увођење бесплатног и организованог превоза свим ђацима, а посебно у руралним насељима на територијалном нивоу ЈЛС.

Табела 40. Стимулативне мере за ЈЛС, (%)

Које би мере, по Вашем мишљењу, држава требало да предузме како би стимулисала или наградила Вашу ЈЛС за активно спровођење мера у вези са усклађивањем рада и родитељства	
Пореске олакшице	27,0
Економско подстицајне мере (субвенције, бесповратна средства...)	35,2
Медијска промоција породично одговорне ЈЛС	37,8
Укупно	100,0

Друштвена одговорност јединица локалне самоуправе

С обзиром на чињеницу да је локална самоуправа одговорна за квалитет живота грађана на својој територији и да најбоље може препознати потребе родитеља, неопходно је да активно буде укључена у горући проблем друштва који се односи на рехабилитацију рађања и родитељства. Зато је неопходно стратешко деловање ЈЛС са јасно дефинисаним акционим планом, мерама и активностима које ће у дужем периоду обезбедити одрживо репродуктивно понашање становништва.

На питање да ли општина стратешки у сарадњи са привредним субјектима на својој територији има дефинисане активности које се тичу усклађивања радних и породичних обавеза, свака пета општина је потврдила да се бави овом облашћу, док се 35% општина ни у наредном периоду неће стратешки бавити дефинисањем мера и активности које се односе на усклађивање рада и родитељства. Иако се 43% општина тренутно не бави стратешким правцима деловања у овој области, ипак убудуће планира да се активно укључи у афирмацију значаја родитељства и друштвених циљева везаних за репродукцију становништва и усклађивање рада и родитељства.

Табела 41. Стратешко деловање ЈЛС на пољу усклађивања ради родитељства, (%)

Да ли се Ваша ЈЛС стратешки бави дефинисањем одређених предлога активности и мера у сарадњи са привредним субјектима на Вашој општини, а које се тичу усклађивања радног и породичног живота?	
Да	21,6
Не	35,1
Не, али планирамо да се бавимо	43,2
Укупно	100,0

Према подацима добијеним у истраживању, већина општина (92%) је спремна да активно подржи, посредује и помогне у налажењу посла и запошљавању незапослених мајки на својој територији, што јасно показује висок ниво друштвене одговорности ЈЛС.

Табела 42. Ставови ЈЛС у вези посредовања при запошљавању незапослених мајки, (%)

Да ли сте спремни да посредујете/помогнете у налажењу посла и запошљавању незапослених мајки у вашој општини?	
Да	91,9
Не	8,1
Укупно	100,0

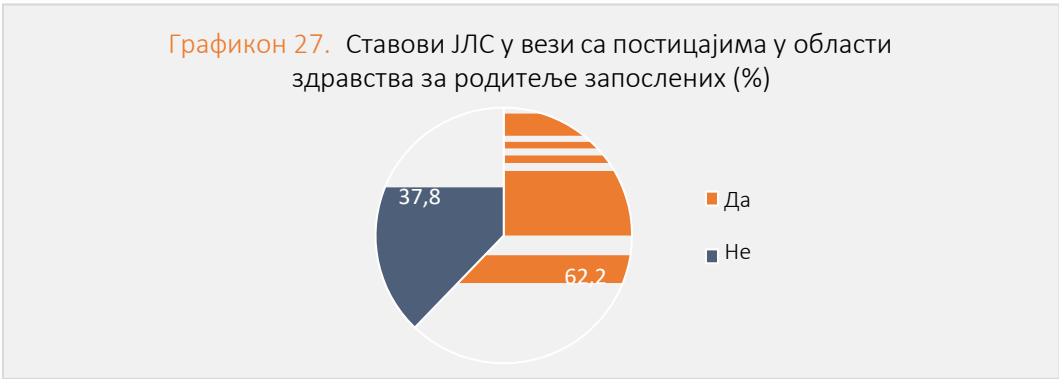

С обзиром на неповољну старосну структуру скоро свих општина у Републици Србији и високог удела старог становништва, намеће се потреба његовог активног укључивања у све сфере друштвеног и породичног живота. Активно старење кроз укључивање родитеља запослених постаје наша свакодневна реалност која још једном подиже значај међугенерациске солидарности на знатно виши ниво.

Већина општина (62,2%) је препознала овај изазов и исказала спремност да посредује или помогне послодавцима на територији своје општине да обезбеде ваучере за здравствене прегледе у приватним ординацијама за њихове најстарије суграђане који се труде да активно учествују у усклађивању рада и родитељства своје деце.

Табела 43. Ставови ЈЛС у вези са подстицајима у области здравства за родитеље запослених, (%)

Да ли сте спремни да посредујете/помогнете послодавцима на територији Ваше општине да организују и обезбеде ваучере за прегледе у приватним ординацијама за родитеље запослених који чувају своје унуче	
Да	62,2
Не	37,8
Укупно	100,0

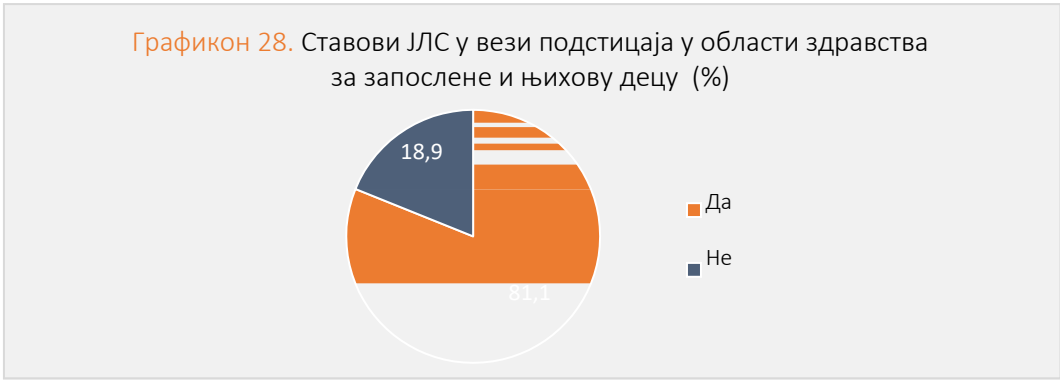

Здравље становништва, с посебним освртом на репродуктивно здравље постаје све значајнији сегмент друштвене заједнице, али и сваког појединца. Модеран начин живота оставља мало времена запосленим да активно воде рачуна о сопственом здрављу, стога је свака организована помоћ од стране послодаваца крајње неопходна како би се однос према сопственом здрављу или здрављу чланова своје породице подигао на виши ниво.

Јединице локалне самоуправе (81,1%) су изнеле јасан став да су спремне да посредују и помогну послодавцима на територији своје општине да једнократно организују и обезбеде додатне приватне здравствене услуге, систематске прегледе или наменске прегледе за запослене родитеље и њихову децу.

Табела 44. Ставови ЈЛС у вези подстицаја у области здравства за запослене и њихову децу, (%)

Да ли сте спремни да посредујете/помогнете послодавцима на територији Ваше општине да једнократно организују и обезбеде додатне приватне здравствене услуге, нпр. систематске или наменске здравствене прегледе, за запослене родитеље/децу запослених	
Да	81,1
Не	18,9
Укупно	100,0

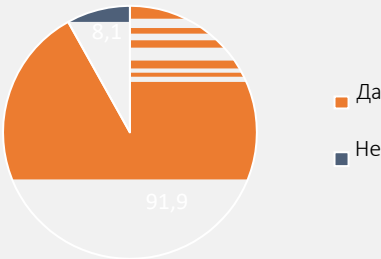

Одговорно понашање општина се потврђује и кроз чињеницу да су општине спремне (92%) да се додатно ангажују на промоцији и значају увођења додатних погодности за запослене родитеље по питању усклађивања рада и родитељства и међугенерациске солидарности, намењених послодавцима на њиховој територији, организовањем семинара, предавања, радионица како би послодавцима назначили колико је битно препознати задовољног радника који ће ускладити радно и породично ангажовање и допринети већој продуктивности у раду и остварити сигуран профит послодавца.

Табела 44. Ставови ЈЛС у вези промоције усклађивања рада и родитељства, (%)

Да ли сте спремни да се додатно ангажујете на промоцији значаја увођења додатних погодности за запослене родитеље по питању усклађивања рада и родитељства и међугенерациске солидарности, намењених послодавцима на територији Ваше општине, организовањем семинара, предавања, радионица и сл.	
Да	91,9
Не	8,1
Укупно	100,0

Графикон 29. Ставови ЈЛС у вези промоције усклађивања рада и родитељства (%)

Резултати овог истраживања представљају додатна упутства и смернице доносиоцима одлука за креирање ефикасне локалне популационе политике која се односи на усклађивање рада и родитељства, као и на промовисање одговорног пословног окружења према послодавцима (ЈЛС), родитељима и њиховим обавезама. Такође, резултати истраживања скрећу пажњу на проблеме у вези са организацијом чувања деце предшколског и млађег школског узраста, сумирају ставове ЈЛС о различитим облицима флексибилног радног времена, њихове предлоге и сугестије, што као коначни резултат има решавање демографских проблема на локалном и националном нивоу.

Резултати спроведеног истраживања дају неке од смерница и препорука за креирање популационих политика, мера и активности у области рада и родитељства и здравственог стања запослених на локалном нивоу:

- ❖ Активно и заједничко деловање јединица локалне самоуправе (ЈЛС), послодаваца и запослених родитеља који кроз партнерски однос знатно могу да допринесу ефикасном спровођењу стратешких мера популационе политике на локалном нивоу;
- ❖ Запосленим родитељима, посебно са децом предшколског и млађег школског узраста, треба омогућити да користе неки од видова флексибилног радног времена, уколико то процес рада дозвољава.
- ❖ Препоручује се јединицама локалне самоуправе да у својим буџетима предвиде средства за финансијску подршку ваннаставних активности ученика;
- ❖ Препоручује се јединицама локалне самоуправе да у својим буџетима предвиде средства за финансијску подршку родитељима и/или основним школама у својој области.
- ❖ ЈЛС требају активније да сагледају специфичне потребе родитеља који живе у урбаним и руралним насељима.
- ❖ Не постоје довољни капацитети за смештај деце у предшколским установама; радно време предшколских установа треба продужити и ускладити са радним временом родитеља; услове борава деце у вртићима треба побољшати;
- ❖ Постоји проблем са чувањем деце млађег школског узраста током распуста; предложено је да се постојећим предшколским установама повећају капацитети и да се омогући боравак школске деце, нарочито током летњег распуста, односно да се боравак

деце организује у основним школама у којима постоје одговарајући услови или се без већих улагања део простора може прилагодити за ове намене;

- ❖ Скоро сви запослени родитељи слажу се да би били додатно мотивисани да дају већи допринос у раду ако би послодавац (ЈЛС) показао разумевање за проблеме с којима се родитељи мале деце суочавају и када би настојао да пронађе најпогоднија решења за усклађивање радних и породичних обавеза.
- ❖ Од посебног је значаја што је код ЈЛС утврђено да постоји развијена свест о проблемима са којима се запослени родитељи суочавају, као и то да су упознати са садашњим законским решењима и могућностима које су у позитивном законодавству из ове области уграђени.
- ❖ Неопходно стратешко деловање ЈЛС са јасно дефинисаним акционим планом, мерама и активностима које ће у дужем периоду обезбедити одрживо репродуктивно понашање становништва, с посебним акцентом на усклађивање рада и родитељства.
- ❖ Већина ЈЛС ће подржати сваку организовану помоћ од стране послодаваца која се односи на очување здравља запослених и чланова њихових породица.
- ❖ ЈЛС су препознале значај међугенерациске солидарности која се огледа и кроз помоћ старијих суграђана потомцима да ускладе рад и родитељство.
- ❖ ЈЛС морају да препознају важност постојања предшколске установе у месту рада или становања за запослене родитеље који живе у осталим насељима, а раде у општинским центрима и на тај начин омогуће родитељима да лакше ускладе радне и породичне обавезе.

Сврха оваквог испитивања огледа се у потреби за оснаживањем радно активног становништва и младих родитеља да усвоје вештине здравствене писмености у циљу препознавања фактора ризика за обољевање и изградњу здравих стилова живота.

У циљу унапређења здравствене писмености код радно активног становништва и њихових породица потребно је вршити промоцију здравља кроз примену едукативних материјала о начинима превенције хроничних незаразних болести, кроз смањење морталитета и морбидитета, кроз активно спровођење контроле фактора ризика, упућивањем на важност и улогу превентивних прегледа и значај здравствене писмености у свакодневном животу.

УПИТНИК ЗА ЗАПОСЛЕНА ЛИЦА

2. Да ли Ваша ЈЛС обезбеђује или је спремна да обезбеди неку врсту флексибилног радног времена за запослене родитеље са предшколском и млађом школском децом

Обезбеђује

Спремна је да обезбеди уз пореске олакшице

Клизно радно време	1	Да	2	Не	➔	1	Да	2	Не
Прерасподела радног односа	1	Да	2	Не	➔	1	Да	2	Не
Рад од куће	1	Да	2	Не	➔	1	Да	2	Не
Могућност избора смене (када је у фирми организован рад у сменама)	1	Да	2	Не	➔	1	Да	2	Не
Опционо прихватање прековременог рада	1	Да	2	Не	➔	1	Да	2	Не

Друго(уписати) _____

3. Да ли у Вашој ЈЛС постоје примери коришћења одсуства зарад неге детета током прве године живота од стране очева?

1

Да

2

Не

4. Да ли бисте подржали предлог да се родитељима обезбеди један дан плаћеног одсуства (слободан дан) за дететов рођендан до навршене седме године

1

Да

2

Не

5. Да ли међу запосленима у Вашој ЈЛС има жена које спадају у неку од посебно рањивих група (Могуће је више одговора)

1 Особе са инвалидитетом

3 Ромкиње

2 Самохране мајке

4 Ниједна од наведених група

6. Оцените да ли ЈЛС може остварити добробит/успешно пословање од запослених који су родитељи на скали од 1 (нема посебних користи) до 5 (има изразите користи)?

1

2

3

4

5

7. Оцените проблеме које имате због одсуства и/или смањене ефикасности запослених родитеља (Заокружите једну од понуђених оцена; 1 - не представља ми проблем, 5 - изразито велики проблем)

Дужина породилског одсуства (додатни трошкови везани за прерасподелу посла и/или обуку радника који мења одсутног родитеља)

Честа боловања ради неге детета

Друго (уписати и оценити) _____

1

2

3

4

5

1

2

3

4

5

1

2

3

4

5

8. Ако би стручна анализа показала да је корист од оснивања предшколске установе у оквиру Ваше ЈЛС, или у њеној непосредној близини, била већа од уложених средстава, да ли би ЈЛС била спремна да самостално или заједно са државом финансира оснивање и/или унапређење капацитета и услова рада предшколске установе.

1 Да, самостално

2 Да, заједно са државом

3 Не

9. Које би мере, по Вашем мишљењу, држава требало да предузме како би стимулисала или наградила Вашу ЈЛС за активно спровођење мера у вези са усклађивањем рада и родитељства

(Рангирајте понуђене мере од 1 до 3; 1 - најзначајније, 2 - средњег значаја; 3 - најмање значајно)

Ранг

Пореске олакшице

Економско-подстицајне мере (субвенције, бесповратна средства...)

Медијска промоција породично одговорне ЈЛС

10. Уколико сматрате да би нека друга мера стимулативно утицала на Вашу ЈЛС да активно спроводе мере у вези са усклађивањем рада и родитељства, молимо Вас да је наведете

ДРУШТВЕНА ОДГОВОРНОСТ ЈЛС

11. Да ли у Вашој ЈЛС постоји посебна организациона јединица која се бави кадровским питањима/људским ресурсима.

1 Да

2 Не

3 Не, али планирамо да је формирамо

12. Уколико имате, да ли та организациона јединица даје предлоге активности и мера менаџменту у вези са превазилажењем проблема запослених при усклађивању радних и родитељских обавеза?

1 Да

2 Не

3 Не, али планирамо да се бавимо

13. Да ли се Ваша ЈЛС стратешки бави дефинисањем одређених предлога активности и мера у сарадњи са привредним субјектима на Вашој општини, а које се тичу усклађивања радног и породичног живота?

1 Да

2 Не

3 Не, али планирамо да се бавимо

14. Да ли сте спремни да посредујете/помогнете у налажењу посла и запошљавању незапослених мајки у вашој општини?

Да 1

Не 2

УПИТНИК ЗА ЗАПОСЛЕНА ЛИЦА

15. Да ли сте спремни да посредујете/помогнете послодавцима на територији Ваше општине да организују и обезбеде ваучере за прегледе у приватним ординацијама за родитеље запослених који чувају своје унуче.

Да 1

Не 2

16. Да ли сте спремни да посредујете/помогнете послодавцима на територији Ваше општине да једнократно организују и обезбеде додатне приватне здравствене услуге, нпр. систематске или наменске здравствене прегледе, за запослене родитеље/децу запослених:

Да 1

Не 2

17. Да ли сте спремни да се додатно ангажујете на промоцији значаја увођења додатних погодности за запослене родитеље по питању усклађивања рада и родитељства и међугенерациске солидарности, намењених послодавцима на територији Ваше општине, организовањем семинара, предавања, радионица и сл.

Да 1

Не 2

Контакт особа

Име и презиме

—

Радно место

—

Телефон

/

E-mail

—

Напомена: Уколико имате додатна запажања, предлоге или сугестије, молимо Вас да их наведете

Подаци прикупљени овим упитником користиће се искључиво у сврхе статистичке обраде

Република Србија
КАБИНЕТ МИНИСТРА БЕЗ ПОРТФЕЉА
ЗАДУЖЕНОГ ЗА ДЕМОГРАФИЈУ И ПОПУЛАЦИОНУ ПОЛИТИКУ

ИСТРАЖИВАЊЕ О УСКЛАЂИВАЊУ РАДА И РОДИТЕЉСТВА

Упитник за запослене родитеље са децом предшколског и млађег школског узрста
(до V разреда основне школе)

Информисани пристанак:

Поштована госпођо/господине,

Потребна нам је Ваша сарадња и помоћ у извођењу нашег истраживања о усклађивању рада и родитељства, као и испитивању здравствене писмености. Да бисмо могли да остваримо увид у ставове грађана, неопходна нам је Ваша сарадња и сагласност. Учешће у овом истраживању је анонимно, добровољно, без принуде (подстицаја – нпр. новчаног) и свакога тренутка можете напустити истраживање.

Уколико сте сагласни да учествујете у нашем истраживању, молимо Вас да одговорите на следећа питања.

Унапред Вам се захваљујемо на сарадњи.

Град/општина _____			
Привредни субјект	_____	_____	
	(уписати пун назив)	(матични број)	
1. Пол	1 Мушки	2 Женски	
2. Година рођења	_____		
3. Колико имате укупно година радног стажа	_____		
4. Да ли радите на руководећем/менаџерском радном месту	1	Да	2 Не

5.	Највиша завршена школа			
	<div>1. Без школе</div> <div>2. Непотпуна основна школа</div> <div>3. Основна школа (8 разреда)</div> <div>4. Средња школа</div> <div>5. Виша школа</div> <div>6. Висока школа</div> <div>7. Мастер/магистратура</div> <div>8. Докторат</div>			
6.	Брачни/партнерски статус			
	<div>1. Неожењен/неудата</div> <div>2. Ожењен/удата</div> <div>3. Удовац/удовица</div> <div>4. Разведен/разведена</div> <div>5. Лице живи у ванбрачној заједници</div>			
7.	Тип насеља сталног становања (пребивалишта)	1 Градско насеље	2 Остало насеље	
8.	Како процењујете материјално стање Вашег домаћинства?			
	<div>1. Јако лоше</div> <div>2. Лоше</div> <div>3. Просечно</div> <div>4. Добро</div> <div>5. Јако добро</div>			
9.	Број деце	<div></div>		
10.	Године рођења деце	<div>(првог детета)</div>	<div>(другог детета)</div>	<div>(трећег детета)</div> <div>(најмлађег детета)</div>
11.	Колико деце сте желели да имате	<div></div>		
	Уколико се број деце коју испитаник има разликује од жељеног броја деце, питати за разлоге зашто остварен број деце није једнак жељеном (уписати коментар на свако питање, рангирати наведене разлоге од 1 до 3 – најбитнији разлог је 1; најмање битан је 3)			
11.1	Разлози материјалне природе			
11.2	Разлози нематеријалне природе			
11.3	Други разлози			

12.	Да ли би по Вашем мишљењу неки од видова флексибилног радног времена допринео лакшем усклађивању професионалних и приватних обавеза запослених родитеља (Заокружите једну од понуђених оцена; оцена од 1 до 5; 1 - нема значаја, 5 - највећи значај)					
12.1	Клизно радно време	1	2	3	4	5
12.2	Прерасподела радног времена (различит број сати рада по данима у току једне радне недеље)	1	2	3	4	5
12.3	Рад од куће	1	2	3	4	5
12.4	Могућност избора смене (када је у фирми организован рад у сменама)	1	2	3	4	5
12.5	Опционо прихватање прековременог рада	1	2	3	4	5
13.	Да ли бисте при избору новог посла дали предност послодавцу који би Вам омогућио флексибилан распоред радног времена (нпр: клизно радно време, рад од куће, прерасподела радног времена, могућност избора смена и опционо прихватање прековременог рада)				1 Да	2 Не
14.	Да ли по Вашем мишљењу треба да постоје посебне погодности које омогућавају запосленим родитељима који имају децу предшколског и млађег школског узраста да лакше ускладе своје породичне и радне обавезе				1 Да	2 Не

Питања за родитеље који имају децу предшколског узраста (млађу од 7 година)

15.	Да ли ваше дете иде у предшколску установу	
15.1	1 Да	(Одговара на питања 16 и 17)
15.2	2 Једно дете иде, а друго не иде	(Одговара на питања 16 и 19)
15.3	3 Не	(Одговара на питања 18 и 19)
16.	Где се налази предшколска установа у коју Ваше дете иде	
16.1	У близини стана/куће	1
16.2	У близини фирме у којој ради један од родитеља	2
16.3	На другој локацији	3
17.	Која локација предшколске установе би Вам више одговарала	
17.1	Одговара ми постојећа локација	1
17.2	У близини стана/куће	2
17.3	У близини фирме у којој ради један од родитеља	3
17.4	Друга локација	4

18.	Зашто Ваше дете не иде у предшколску установу					
18.1	Нема места у предшколској установи	1				
18.2	Немам довољно финансијских средстава	2				
18.3	Више ми одговара други начин чувања детета	3				
19.	На који начин сте органозовали чување детета					
19.1	Дете чува родитељ који је на породилском одсуству	1				
19.2	Дете чува родитељ који није запослен	2				
19.3	Дете чува баба, деда, тетка или друго лице (не плаћа се услуга чувања)	3				
19.4	Плаћам лице које чува дете	4				
20.	Који су по Вашем мишљењу највећи проблеми које имају родитељи у вези са смештајем детета у предшколску установу (Заокружите једну од понуђених оцена; 1 - не представља ми проблем, 5 - изразито велики проблем)					
20.1	Неусклађеност радног времена предшколске установе и фирме	1	2	3	4	5
20.2	Превелик број деце у групи	1	2	3	4	5
20.3	Незадовољавајући квалитет образовно-васпитног програма	1	2	3	4	5
20.4	Незадовољавајући услови смештаја	1	2	3	4	5
20.5	Висока цена смештаја	1	2	3	4	5
21.	Ако би у оквиру Ваше фирме или у њеној непосредној близини била отворена предшколска установа у коју би ишло Ваше дете, да ли би Вам то значајно олакшало усклађивање рада и родитељства				1 Да	2 Не

Одговарају родитељи који имају дете/децу која иду у први, други, трећи или четврти разред основне школе

22.	Како организујете чување детета током болести детета (могућност више одговора).					
22.1	Користим боловање	1				
22.2	Користим годишњи одмор	2				
22.3	Чува га мајка/отац	3				
22.4	Чува га неко од родбине	4				
22.5	Ангажујем друго лице које плаћам	5				
22.6	Нешто друго, шта ? _____	6				
23.	Како одсуство ради родитељских обавеза утиче на Ваше професионално ангажовање:					
23.1	Не утиче на напредовање на послу	1				
23.2	Утиче на напредовање на послу	2				
23.3	Утиче на финансијски губитак	3				
23.4	Нешто друго, шта? _____	4				

24.	Да ли сте напредовали у каријери док сте имали дете млађег школског узраста?	1	Да	2	Не	
25.	Како организујете чување детета/ деце током школских распуста (могућност више одговора).					
25.1	Користим боловање					
25.2	Користим годишњи одмор					
25.3	Чува га мајка/отац					
25.4	Чува га неко од родбине					
25.5	Ангажујем друго лице које плаћам					
25.6	Нешто друго, шта? _____					
26.	Оцените шта би за Вас значило уколико би постојало институционално решење за боравак деце током школских распуста на скали од 1 (нема посебног значаја) до 5 (има изузетан значај)?					
		1	2	3	4	5
27.	Колико месечно издвајате за додатне спортске и друге ваннаставне активности детета/деце					
	_____ динара.					
28.	По Вашем мишљењу, која институција би требало да преузме финансирање или суфинансирање неких додатних ваншколских активности (по избору једну активност)- могуће је више одговора.					
	1. Локална самоуправа					
	2. Послодавац					
	3. Неко други, ко? _____					

Питања која се односе на здравље становништва

29.	Како бисте оценили своје здравље у целини?
	1. Лоше
	2. Просечно
	3. Добро
30.	Да ли сте у току протекла 3 месеца били код лекара?
	1. Да
	2. Био/ла сам пре више од 3 месеца
	3. Нисам био/ла

31.	Да ли је разлог Ваше посете код лекара било: 1. Лечење акутне болести 2. Праћење хроничне болести 3. Превентивни прегледи
32.	Да ли употребљавате једну или више супстанци које су напред наведене:
32.1	Цигарете: 1. Никада 2. Бивши пушач 3. Да тренутно пушим 4. Да електронску цигарету
32.2	Алкохолна пића: 1. Никада 2. Повремено 3. Често
32.3	Седативе
32.4	Бензодиазепине
32.5	Друге психоактивне супстанце: 1. Марихуана 2. Хашиш 3. Екстази 4. Кокаин 5. Хероин
33.	Који је Ваш став по питању употребе цигарета: 1. Пушење цигарета може да проузрокује многе болести 2. Пушење цигарета је навика
34.	Ваша телесна тежина износи _____ kg
35.	Ваша телесна висина износи _____ cm
36.	Колика је била вредност крвног притиска на последњем мерењу: _____ mmHg

У следећем боксу се налазе питања за процену здравствене писмености. Молимо Вас да на свих 16 питања дате по један одговор на скали од 1 до 4 (веома тешко, тешко, веома лако, лако). Молимо Вас да унесете по један наведен одговор, (број од 1 до 4) за свако питање.

37.	Здравствена писменост				
Редни број	Питања	Одговори			
	<i>На скали од веома лако до веома тешко шта бисте рекли колико је лако да:</i>	Веома тешко	Тешко	Лако	Веома лако
		1	2	3	4
1.	нађете информације о начинима лечења болести које се Вас тичу?				
2.	сазнате где да добијете стручну помоћ када сте болесни?				
3.	разумете шта Вам Ваш лекар говори?				
4.	разумете објашњење свог лекара или фармацеута како да користите прописани лек?				
5.	процените да ли Вам је потребно још једно мишљење од другог лекара?				
6.	користите информације које Вам даје лекар, за доношење одлука о Вашој болести?				
7.	поступате по упутствима Вашег лекара или фармацеута?				
8.	пронађете информације о томе како да се носите са проблемима менталног здравља као што су стрес или депресија?				
9.	разумете здравствена упозорења о понашањима као што су пушење, смањена физичка активност и прекомерно пиће?				
10.	разумете зашто су Вам потребни превентивни (скрининг) прегледи?				
11.	процените да ли су информације о медицинским ризицима у медијима поуздане?				
12.	одлучите како можете да се заштитите од болести на основу информација у медијима?				
13.	сазнате нешто о активностима које су добре за Ваше ментално благостање?				
14.	разумете савет о здрављу од чланова породице и пријатеља?				
15.	разумете информације у медијима о томе како да будете здравији?				
16.	процените које је свакодневно понашање повезано са Вашим здрављем?				

Хвала Вам што сте учествовали у истраживању, чувајте се и остајте здраво!

„Неопходно је повећати смештајне капацитете и омогућити запосленим родитељима да сместе дете у предшколску установу. Веома је важно је да предшколске установе поштују радно време родитеља и да томе прилагоде активности у оквиру васпитно-образовног програма”

„Уколико оба родитеља могу да имају клизно радно време, лакше је организовати бригу о деци узраста до три године када је родитељска присутност најважнија. После треће године добар вртић помаже да се родитељи више посвете послу него пре тога.”

„Честа преоптерећеност послом, због услова и начина рада, као и функционисања, доводи до проблема када је у питању посвећеност породици. Укратко, посао се преноси и у кућу. Организације дружења, приредбе у оквиру градске управе или неких радионица...”

„По мом мишљењу, највећи проблем је радно време, нарочито за жене. Предлажем увођење клизног радног времена код свих послодаваца, нарочито код државних органа и институција. Према информацијама из мог окружења, родитељима би највише одговарало клизно радно време...”

„Неопходна је много већа финансијска помоћ родитељима од стране државе за потребе деце у њиховом развоју и учењу.”

„Мајкама мале деце требало би понудити могућност скраћеног радног времена (уз сразмерно умањену плату, наравно или уз стимулативне мере од стране државе), јер мајке имају више обавеза док су деца млађа и потребно им је да у том узрасту проведу више времена с њима...”

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

316.356.2:331.101.25(497.11)
352

ЈОРДАНОВСКИ, Гордана, 1971-

Јединице локалне самоуправе и усклађивање рада и родитељства / [аутори Гордана Јордановски и Гордана Бјелобрк]. - Београд : Министарство за бригу о породици и демографију, 2021 (Београд : Академија). - 68 стр. : граф. прикази, табеле ; 23 cm

Податак о ауторима преузет из колофона. - Тираж 200. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-903914-1-7

1. Бјелобрк, Гордана, 1966- [аутор]

а) Рад -- Родитељство -- Истраживање -- Србија б) Локална самоуправа

COBISS.SR-ID 53889801

